

Crna Gora

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

PREDLOG

P R I L O G

**za učešće crnogorske delegacije na V sastanku Odbora za stabilizaciju i pridruživanje
Podgorica, 9. XII 2015.**

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Republike Crne Gore s druge strane (u daljem tekstu: SSP), potpisan je 15. X 2007, a stupio na snagu 1. V 2010. okončanjem procesa ratifikacije.

U cilju informisanja Evropske komisije o najvažnijim rezultatima aktuelnog reformskog procesa u Crnoj Gori, formiran je Odbor za stabilizaciju i pridruživanje, sastavljen od predstavnika Evropskog savjeta i predstavnika Evropske komisije, s jedne strane, i predstavnika Vlade Crne Gore, koji predstavlja ključno tijelo koje se bavi sprovođenjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, posredstvom sedam formiranih sektorskih pododbora i Posebne grupe za reformu javne uprave, koja se bavi pitanjima reforme državne administracije u kontekstu pristupnog procesa.

V sastanak Odbora za stabilizaciju i pridruživanje održaće se u Podgorici, 9. XII 2015. Na sastanku će biti razmotreni rezultati aktivnosti s prethodno održanih zajedničkih pododbora - na kojima je detaljno razmatrano stanje i napredak ostvaren u usklađivanju s pravnom tekovinom EU - kao i operativni zaključci tih sastanaka i odnosni plan aktivnosti, koji se tiču napretka koji je Crna Gora ostvarila na planu institucionalnih, zakonodavnih, političkih i ekonomskih reformi.

1. POLITIČKI KRITERIJUMI I REFORMA JAVNE UPRAVE

Skupština je u julu 2015. donijela Odluku o obrazovanju Odbora za praćenje primjene zakona i drugih propisa od značaja za izgrađivanje povjerenja u izborni proces. Odbor treba da se konstituiše kao privremeno radno tijelo, za praćenje primjene zakona i drugih propisa od strane nadležnih organa, u cilju izgrađivanja povjerenja u izborni proces. Odbor u vršenju svojih nadležnosti treba da prati primjenu odredbi zakona i drugih propisa koje se odnose na: izbor odbornika i poslanika; izbor Predsjednika Crne Gore; birački spisak; finansiranje političkih subjekata i izbornih kampanja; registre prebivališta i boravišta; crnogorsko

državljanstvo; ličnu kartu; kao i odredbi Krivičnog zakonika Crne Gore u dijelu odredbi koje se odnose na krivična djela protiv izbornih prava.

Skupština je, u oktobru 2015, donijela Odluku o izmjeni Odluke o obrazovanju Odbora za praćenje primjene zakona i drugih propisa od značaja za izgrađivanje povjerenja u izborni proces. Ovom izmjenom se daje doprinos postupku konstituisanja Odbora, a samim tim i početku njegovog rada.

Prvi kontigent od 300 uređaja za elektronsku identifikaciju birača stigao je u Crnu Goru 26. XI 2015, a isporuka preostalih 900 uređaja očekuje se u tri faze – u decembru i januaru.

Bilateralna saradnja

Nastavljen je redovan politički dijalog sa **Srbijom** kroz regionalne i multilateralne forume i inicijative. Program saradnje između Ministarstva nauke Crne Gore i Ministarstva prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije potpisan je 18. IX 2015.

U prethodna četiri mjeseca intenziviran je rad na jačanju ugovorno-pravne osnove saradnje s **Kosovom***: Sporazum o saradnji između Komisije za nestala lica Vlade Crne Gore i Komisije za nestala lica Vlade Republike Kosovo potpisan je 22. X 2015. u Prištini. Kad je u pitanju saradnja s **Hrvatskom**, potpisan je Memorandum o saglasnosti u oblasti sporta između Ministarstva obrazovanja Crne Gore i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske 23. X 2015. Sporazum o otvaranju Regionalnog centra za istraživanja i inovacije sa sjedištem u Splitu potpisan je 18. IX 2015., a u njegovom radu će, pored Hrvatske i Crne Gore, učestvovati Albanija, BiH, Kosovo, Srbija i Makedonija.

Ugovorno-pravna osnova s **Albanijom** je unaprijeđena potpisivanjem Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Albanije u kontekstu pristupanja EU, kao i Sporazuma između Ministarstva održivog razvoja Crne Gore i Ministarstva urbanog razvoja Republike Albanije o saradnji u oblasti uređenja prostora (30. X 2015). Političke konsultacije između Crne Gore i **Bosne i Hercegovine** iz oblasti međunarodne bezbjednosti održane su u Podgorici 9. XI 2015. Sastanak Državne komisije za integrisano upravljanje granicom BiH i Državne komisije Crne Gore održan je u Podgorici 24. XI 2015.

U pogledu saradnje s Turskom, potpisan je Memorandum o razumijevanju o saradnji u oblasti hidroenergetskog razvoja Crne Gore između Ministarstva ekonomije Crne Gore, Ministarstva šumarstva i vodoprivrede Republike Turske i Ministarstva vanjskih poslova Slovenije 26. X 2015. Sporazum o saradnji Privredne komore Crne Gore sa Unijom turskih poslovnih i trgovačkih komora (TOBB) potpisan je 3. IX 2015.

Podsjećanja radi, odžani su Zajednički odbori koji proistču iz člana 15 SSP s bjR Makedinijom i Republikom Srbijom.

Regionalna saradnja

Crna Gora nastavlja da aktivno učestvuje u regionalnim inicijativama.

Na samitu Višegradske grupe i Zapadnobalkanske šestorke 13. XI 2015. osnovan je Fond za Zapadni Balkan. Fond je stvoren po modelu Međunarodnog višegradskog fonda, u cilju

razvoja saradnje u oblasti kulture, nauke i istraživačkih projekata, razmjene studenata, prekogranične saradnje i promocije turizma.

Crna Gora je u junu 2015. preuzela jednogodišnje predsjedavanje Regionalnom inicijativom za migracije, azil i izbjeglice (MARRI). a

Reforma javne uprave

Strategija reforme javne uprave u Crnoj Gori (AURUM)

Vlada je, u junu 2015. usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za implementaciju Strategije reforme javne uprave u Crnoj Gori za period 2011-2016 „AURUM“ za III i IV kvartal 2014.

Postupajući po zaključku Vlade, Ministarstvo unutrašnjih poslova je pripremio, a **Vlada je u junu 2015. usvojila Analizu efekata sprovođenja Strategije reforme javne uprave (AURUM) ostvarenih u periodu 2011-2014**, kojom se konstatuje da su realizovane značajne aktivnosti u ostvarivanju ciljeva definisanih AURUM-om, ali i da su postignuti ograničeni efekti.

U toku je izrada **Strategije reforme javne uprave u Crnoj Gori 2016-2020.** koja je Programom rada Vlade Crne Gore za 2015. planirana za IV kvartal.

U skladu sa zaključcima s tog sastanka, Crna Gora se tokom **III sastanka Posebne grupe za reformu javne uprave EK i Crne Gore**, obavezala da će za pripremu nove Strategije reforme javne uprave koristiti iskustva stečena u toku implementacije AURUM-a, kao i da će preispitati ciljeve i konkretne aktivnosti utvrđene drugim strateškim dokumentima, naročito **Planom unutrašnje reorganizacije javnog sektora 2013-2017¹** i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2015-2018. **Službenički sistem na centralnom i lokalnom nivou**

Vlada je u julu 2015. usvojila Informaciju o primjeni Zakona o državnim službenicima i namještenicima. Podaci ukazuju na generalnu ocjenu da se Zakon, u prve dvije godine primjene, sprovodi u praksi, ali da postoje određeni nedostaci u implementaciji pojedinih zakonskih rješenja. Shodno tome, a u skladu sa zaključcima Vlade donijetim tim povodom, formirana je Radna grupa i pristupilo se pripremi Izmjena i dopuna Zakona o državnim službenicima i namještenicima.

Takođe, radi unapređenja i poboljšanja funkcionisanja sistema lokalne samouprave i kvalitetnijeg i efikasnijeg ostvarivanja prava građana i organa vlasti na lokalnom nivou, a posebno imajući u vidu konstatovane nedostatke u primjeni Zakona o državnim službenicima i namještenicima na lokalnom nivou, Programom rada Vlade Crne Gore za 2015. je predviđeno donošenje **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o lokalnoj samoupravi.** Ova aktivnost još uvijek nije realizovana jer je, između ostalog, u skladu sa

¹Vlada Crne Gore je u julu 2015. godine usvojila **Izvještaj o sprovođenju Plana unutrašnje reorganizacije javnog sektora u 2014. godini.** Relizacija aktivnosti iz Plana unutrašnje reorganizacije javnog sektora nije na zadovoljavajućem nivou, pa su potrebni dodatni naponi nosilaca aktivnosti kako bi se takvo stanje promijenilo i kako bi se postigao glavni cilj Plana – smanjenje broja zaposlenih u javnom sektoru. Plan će se u dijelu kadrovskog planiranja naći u Strategiji reforme javne uprave u Crnoj Gori 2016-2020. godine.

zaključcima sa **III sastanka Posebne grupe za reformu javne uprave EK i Crne Gore**, bilo neophodno tekst Predloga zakona usaglasiti sa stavovima EK. S obzirom da je EK dala pozitivno mišljenje na tekst Predloga zakona, slijedi njegovo utvrđivanje na Vladi.

Pored navedenog, jedan od ciljeva novog strateškog dokumenta jeste: **uspostavljena jasna odvojenost političkih od državno službeničkih pozicija i smanjena diskrecija pri odlučivanju o izboru.**

Zakon o upravnom postupku

Novi Zakon o upravnom postupku („Sl. list CG”, br. 56/14 i 20/15), čija primjena počinje 1. VII 2016, je servisno orijentisan ka korisnicima pravnih usluga, a kroz brojne novine² usaglašen je s najboljim uporednim praksama. Uspješna implementacija novih zakonskih rješenja zavisice od ispunjavanja određenih preduslova, koji se odnose, prije svega, na obuku službenika koji vode upravni postupak, usaglašenost Zakona o upravnom sporu sa ZUP-om, kao i na harmonizaciju pravila postupaka u posebnim zakonima sa novim rješenjima iz ZUP-a. Tim povodom, Vlada je, na sjednici u novembru, usvojila **Informaciju o harmonizaciji posebnih zakona sa novim ZUP-om** i zadužila ministarstva da do kraja I kvartala 2016. dostave predloge izmjena i dopuna zakona koje je potrebno usaglasiti s novim ZUP-om. Takođe, podizanje svijesti kod građana o obimu prava koja im pruža novi Zakon o upravnom postupku biće veoma važno za njegovu uspješnu implementaciju i mjerenje zadovoljstvo građana pruženim uslugama.

2. PRAVDA, SLOBODA I BEZBJEDNOST

Trenutno stanje – poglavlja 23 i 24 - izvještaj o aktivnostima nakon objavljivanja Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2015.

Pravosuđe

Nakon stupanja na snagu seta novih organizacionih zakona, preduzet je niz aktivnosti za donošenje odgovarajućih podzakonskih akata neophodnih za njihovu potpunu implementaciju, i to:

- Sudski savjet usvojio je Poslovnik Sudskog savjeta 20. X 2015.
- Normativna komisija Sudskog savjeta pripremila je Nacrt pravila ocjenjivanja, čije usvajanje se očekuje u najskorijem roku.

²Proširenje polja primjene ZUP-a, osim upravnog akta i na druge upravne aktivnosti; definisanje upravne stvari; uvođenje instituta upravnog ugovora; uvođenje instituta “one stop shop”; uspostavljanje delegacije nadležnosti kao pravila, pa lice koje vodi upravni postupak i donosi upravni akt (ovlašćeno službeno lice); omogućavanje elektronske komunikacije; uvođenje dužnosti drugostepenog organa da, kada poništi prvostepeno rješenje, sam riješi upravnu stvar - ne vraćajući predmet prvostepenom organu, koja novina je usmjerena na suzbijanje najvećeg problema u praksi upravnog rješavanja u Crnoj Gori - tzv. „ping-pong” efekta.

- Tužilački savjet je na sjednici održanoj 12. XI 2015. godine usvojio Poslovnik Tužilačkogsavjeta, dok je izrada Pravila za ocjenjivanje državnih tužilaca i rukovodilaca državnih tužilaštava u toku.
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Specijalnog državnog tužilaštva donijet je 24. IX 2015.

Zakon o Centru za obuku u sudstvu i Državnom tužilaštvu donijet je 23.IX 2015. ("Sl. list CG" 58/15). Ministar pravde je 16.XI 2015. donio akt o proglašenju sastava Upravnog odbora Centra. Zakonom o Centru za obuku u sudstvu i Državnom tužilaštvu je definisano da se sredstva neophodna za djelotvorno i efikasno funkcionisanje Centra obezbjeđuju u Budžetu CG i to u posebnom razdjelu Budžeta CG, u iznosu od 2% opredijeljenog budžeta za sudstvo i državno tužilaštvo.

Drugi polugodišnji izvještaj o realizaciji mjera iz Akcionog plana za implementaciju Strategije reforme pravosuđa (2014-2016) za period 1.II - 31. VII 2015, usvojen je na sjednici Vlade 22. X 2015. U izvještajnom periodu od ukupno 168 dospjelih aktivnosti realizovano je 39 aktivnosti (23%), 92 aktivnosti (55%) se realizuju u kontinuitetu, djelimično su realizovane 22 aktivnosti (13%), a ostalo je nerealizovano 15 aktivnosti (9%).

Borba protiv korupcije

Preventivne mjere

Nakon sprovedenog javnog oglasa za izbor direktora Agencije, Savjet Agencije je, 1. oktobra, izabrao Direktora Agencije. Poslovnik o radu Savjeta Agencije usvojen je 13. XI 2015, a Statut Agencije i Predlog budžeta za 2016. 20. XI 2015. U toku je priprema Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji koji će biti usvojen na narednom zasijedanju. Nakon usvajanja Pravilnika, početkom decembra, pristupiće se popunjavanju slobodnih radnih mjesta putem procesa internog oglašavanja.

U cilju kvalitetnog sprovođenja datih nadležnosti, rad Agencije će biti podržan jedinstvenim softverskim rješenjem čija je izrada u toku. Naime, uz podršku projekta Kraljevine Norveške, preuzet je *source code* informacionog sistema Agencije za borbu protiv korupcije Srbije, kao i obezbijedena sredstva za razvoj posebnih modula i uspostavljanje osnovnih hardverskih resursa u Agenciji uključujući, između ostalog, i pripremu softverskog rješenja za kontrolu finansiranja u toku izbornog procesa, dostavljanje i provjeru imovinskog kartona javnih funkcionera, poklone i planove integriteta. Takođe će biti podržana migracija podataka i automatsko povezivanje sa bazama podataka relevantnih institucija.

Represija korupcije

Pravilnik o unutrašnjoj oganizaciji i sistematizaciji Specijalnog državnog tužilaštva je stupio na snagu 12. X 2015. Interna organizacija Specijalnog državnog tužilaštva, bliže definisana navedenim Pravilnikom, obuhvata službenička i namještenička radna mjesta sa 43 izvršioca, koji su raspoređeni u 7 organizacionih jedinica.

U Državnom tužilaštvu je 24. IX 2015. sprovedena prezentacija Pilot sistema za upravljanje predmetima od strane predstavnika IBM-a i uz učešće i podršku predstavnika Evropske

komisije u okviru EUROL projekta na kojoj je prisustvovalo 13 rukovodilaca državnih tužilaštava. Državno tužilačka organizacija planira da do kraja decembra 2015. uspostavi informacioni sistem tj. posebni tzv. tužilački modul za izviđaje, istrage i Specijalno državno tužilaštvo, koji će činiti integralni dio budućeg jedinstvenog informacionog sistema pravosuđa, ali i podržati ono što su specifičnosti i potrebe u radu Državnog tužilaštva. Instalacija sistema je planirana za 9. XII 2015. i do eventualnog odlaganja može doći jedino iz nepredviđenih razloga - odlaganje rekonstrukcije mreže u zgradi Vrhovnog državnog tužilaštva - što se ne očekuje obzirom da je postupak javne nabavke završen i izabran izvođač radova.

Takođe, sa MUP-om je postignut dogovor da se Specijalnom državnom tužilaštvu omogući korišćenje aplikacije za pretragu ličnih stanja građana i uspostavi bezbjedna mail komunikacija za razmjenu informacija i poruka.

U prethodnom periodu pokrenut je određeni broj krivičnih postupaka upravo za krivična djela visoke korupcije, a u toku je i sprovođenje finansijskih istraga u tim predmetima, sve u cilju oduzimanja nezakonito stečene imovinske koristi i proširenog oduzimanja imovine čije zakonito porijeklo nije dokazano. Važno je istaći da je u novembru ove godine stupio na snagu Zakon o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, što će olakšati buduće postupke finansijskih istraga.

Ljudska prava

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda

Zaštitnik je sačinio i Izvještaj Zaštitnika kao NPM-a za 2014. (posebni izvještaj), koji je razmatran u oktobru 2015. u Skupštini Crne Gore zajedno sa Godišnjim Izvještajem o radu Zaštitnika za 2015. Objavljen je na web portalu Zaštitnika. U toku 2015, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda je kadrovski ojačan i to: zamjenikom Zaštitnika za oblast zaštite od diskriminacije i dva nova službenika za oblast zaštite od diskriminacije. Planirano je da do kraja 2016. Zaštitnik zaposli još 4 nova službenika. Od 1. IX 2015. zaposlen je jedan službenik za oblast zaštite dječjih prava u Instituciji Zaštitnika ljudskih prava i osnovnih sloboda. Sveukupno od 1. I do 30. IX 2015. Zaštitnik je (pored imenovanja i početka rada dva zamjenika Zaštitnika), zaposlio 5 novih službenika/ca.

CPT preporuke i zatvorski sistem

Shodno Planu aktivnosti za ispunjavanje preporuka CPT preporuka, koji je donijet 14.IV 2015. do kraja 2015. je planirano obezbjeđivanje video nadzora pritvorskih prostorija.

Ciljevi Sporazuma o saradnji koji su potpisali novembra 2015. Ministarstvo unutrašnjih poslova – Uprava policije, Vrhovno državno tužilaštvo i Nevladina fondacija (NF) „Građanska alijansa, su unapređenje zaštite od mučenja, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja u Crnoj Gori, doprinos bržem i efikasnijem sprovođenju preporuka međunarodnih ekspertskih tijela, te unapređenje saradnje državnih institucija i civilnog sektora u cilju većeg stepena poštovanja ljudskih prava osoba koje borave u ustanovama zatvorenog tipa, “.

Vođena je jedna runda pregovora sa Razvojnomo bankom Savjeta Evrope po pitanju izgradnje Zatvora Bijelo Polje. Do kraja 2015. će uslijediti tehnička misija o izradi studije izvodljivosti u cilju definisanja obima i troškova ove investicije.

Na osnovu Zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu i Zakona o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti donijeti su podzakonski akti i to: Pravilnik o bližem načinu sprovođenja uslovnog otpusta, uslovne osude, uslovne osude sa zaštitnim nadzorom i kazne rada u javnom interesu; Pravilnik o službenoj legitimaciji službenika Direkcije za uslovnu slobodu; Pravilnik o službenoj legitimaciji službenika obezbjeđenja pritvorenika i osuđenih lica i Pravilnik o bližem načinu izvršenja kazni zatvora koja se izdržava u prostorijama u kojima osuđeni stanuje. Do kraja 2015. se očekuje donošenje Pravilnika o vođenju matične knjige i ličnog lista osuđenih, prekršajno kažnjenih i pritvorenih lica.

U odnosu na unapređenje rehabilitacionih tretmana (programa) Zavod za izvršenje krivičnih sankcija je tokom 2015, započeo sa realizacijom dva značajna tretmanska oblika rada sa zatvorenicima i to: od maja 2015. sprovodi se program opismenjavanja zatvorenika; od novembra 2015. realizuje se Model prevencije maloljetničke delinkevencije i resocijalizacije zatvorenika - Podsticaj za realizaciju saradnje ZIKS- JU Centar "Ljubović".

Usvojen je Pravilnik o sistematizaciji za JU "Komanski most" koji predviđa jednog ljekara opšte prakse, defektologa i medicinske sestre.

Imajući u vidu da je završen postupak ekspertskih konsultacija sa Evropskom komisijom, u toku je faza obaveznih međuresorskih konsultacija sa nadležnim državnim institucijama povodom teksta Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskim medijima. Nakon navedene procedure, Ministarstvo kulture će uputiti tekst Predloga Vladi na utvrđivanje. Razlog za izmjenu Zakona o elektronskim medijima je i potreba usklađivanja zakonskog teksta kojim se, između ostalog, reguliše rad nacionalnog javnog emitera i lokalnih javnih emitera, sa pravilima državne pomoći u oblasti javnih radio-difuznih usluga jer se Crna Gora, u kontekstu usklađivanja njene pravne tekovine sa pravnom tekovinom Evropske unije, između ostalog, obavezala da će u okviru *pregovaračkog poglavlja 8 - Konkurencija* implementirati pravila o državnoj pomoći za javne emitere saglasno Saopštenju Evropske komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1).

Antidiskriminacija

U cilju praćenja usaglašenosti propisa u Crnoj Gori sa **Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom**, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je formiralo ekspertski tim, sastavljen od predstavnika organa državne uprave nadležnih za njihovo sprovođenje i predstavnika civilnog sektora, uz prisustvo Misije OEBS-a i Delegacije UN, koji je izvršio detaljnu analizu 52 propisa i definisao preporuke za usaglašavanje.

Određeni napredak je postignut u oblasti **integracije lica sa invaliditetom**. Za obezbjeđivanje pristupačnosti licima sa invaliditetom, za objekat Ekonomski fakultet bio je raspisan tender za najpovoljnijeg izvođača, koji je poništen zbog određenih nepravilnosti. Nakon toga održan je sastanak sa svim korisnicima objekata koji su predviđeni AP23 i

donijeta je odluka da se sredstva planirana u Budžetu za ovu godinu za obezbjeđenje pristupačnosti Ekonomskom fakultetu preusmjere za obezbjeđivanje pristupačnosti objektima JU Dom zdravlja "Dr Niko Labović" u Beranama-služba izabranog doktora za žene i Dom zdravlja u Pljevljima, zgrada laboratorije i rentgena. Radovi na prilagođavanju zgrade Skupštine Crne Gore su završeni u potpunosti. Slijedi primopredaja objekta i, nakon toga, obuka korisnika za rukovanje rampom. Radovi na prilagođavanju zgrade Doma zdravlja "Dr Niko Labović" u Beranama-služba izabranog doktora za žene su završeni u potpunosti. Radovi na objektima-Centar za socijalni rad Podgorica, Poreska uprava -Područna jedinica Podgorica, Dom zdravlja u Pljevljima, zgrada laboratorije i rentgena se privode kraju i realno je za očekivati da će do kraja 2015. biti završeni u potpunosti.

Prema posljednjim raspoloživim podacima svi predmeti u oblasti zaštite od diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije pripadnika LGBTI populacije - u kojima je Zaštitnik postupao u 2015. su završeni (5 predmeta). U drugom polugodištu 2015. Zaštitnik je primio u rad 3 pritužbe zbog diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije (neposredno prije i nakon privremene zabrane Povorke ponosa 18. IX 2015.), od kojih su dva predmeta završena, a postupanje po jednoj pritužbi, koja se odnosi na rad Uprave policije zbog zabrane Povorke ponosa, još nije okončan u punom smislu kako je to naprijed rečeno.

Parada ponosa koja je bila najavljena za oktobar u Podgorici je samoinicijativno, od strane Organizacionog odbora, odložena usljed protesta dijela opozicije u glavnom gradu koji se dešavao u planirano vrijeme organizacije Parade.

Centru bezbjednosti Podgorica upućen je 25. XI 2015. zahtjev za održavanje Parade ponosa u Podgorici 13. XII 2015. U skladu sa zakonom i u dogovoru sa organizatorom, Uprava policije će preduzeti sve neophodne mjere i radnje iz svoje nadležnosti, a sve u cilju bezbjednog održavanja predstojeće Parade ponosa u Podgorici.

Kada je riječ o **rodnoj ravnopravnosti**, shodno Programu sprovođenja PAPRR-a za 2015-2016, koji je Vlada usvojila marta 2015. predviđeno je formiranje Nacionalnog savjeta za rodnu ravnopravnost u I kvartalu 2016, koji će između ostalih biti sastavljen i od koordinatora/ki za rodnu ravnopravnost relevantnih institucija i sa lokalnog nivoa, predstavnika NVO-a i akademske zajednice.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je pripremlilo **Predlog smjernica za jačanje međuinstitucionalne saradnje, nevladinih organizacija i lokalnih zajednica u cilju sprečavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici**, koje će Vlada razmotriti do kraja godine.

U vezi s sprečavanjem nasilja u porodici, MRSS realizuje aktivnosti na formiranju **jedinstvene baze podataka za žrtve nasilja u porodici**, u sklopu Informacionog sistema socijalnog staranja (ISSS), a posredstvom mreže Centara za socijalni rad (CSR). Unošenje podataka za porodično nasilje u ISSS počelo je od januara 2015. Informatičko povezivanje sa drugim institucijama je započelo krajem septembra, na način što je Uprava policije uspostavila web-servis kojim se podaci o nasilju koje posjeduje policija stavljaju na raspolaganje CSR. Na taj način će podaci o nasilju biti integrisani u novoformiranu bazu podataka u sklopu ISSS. U decembru 2015. sudstvo će obezbijediti

elektronsku razmjenu podataka u cilju daljeg integrisanja institucija u ISSS. Očekujemo da baza profunkcioniše 1.I 2016.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja (MRSS) je 9.IX 2015.uspostavilo jedinstvenu SOS liniju za žrtve nasilja u porodici, u saradnji sa UNDP i SOS telefonom za žene i djecu žrtve nasilja iz Nikšića. Sredstva za uspostavljanje linije obezbijeđena su iz fonda projekta “Nastavak reforme sistema socijalne i dječje zaštite”, a sredstva za narednu godinu će biti obezbijeđena kroz novouspostavljenu Direkciju za razvoj usluga, u okviru MRSS. Takođe, u cilju podizanja nivoa svijesti o problemu nasilja u porodici, odštampana je publikacija koja sadrži zakonsku regulativu koja tretira ovo pitanje, a ista je objavljena na sajtu MRSS.

Kapaciteti Ministarstva za ljudska i manjinska prava su ojačani, na način što je zaposlena jedna osoba u Direktoratu za unapređenje i zaštitu ljudskih prava, kao i da se do kraja 2015. planira zapošljavanje još jedne osobe. Takođe, u Odjeljenju za unapređenje i zaštitu Roma i Egipćana zaposlena su dva službenika, jedan u 2014. i drugi u 2015, a jedno lice odrađuje volonterski staž.Svi zaposleni u Direktoratu za unapređenje i zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih zajednica i Odjeljenju za unapređenje i zaštitu praav roma i egipćana redovno pohađaju obuke koje organizuje Uprava za kadrove i druge domaće i međunarodne organizacije.

Dječja prava

VII zasijedanje Dječjeg parlamenta otvoreno je 27. XI 2015. Zasijedanju su prisustvovala djeca iz 23 crnogorske opštine, koju su predstavnici Vlade Crne Gore informisali šta su njihova ministarstva preduzela povodom pitanja koja su djeca postavljala na ranijim zasijedanjima. Pored predstavnika poslaničkih klubova u Skupštini Crne Gore, na skup su bili pozvani i predstavnici domaćih institucija i međunarodnih organizacija koje se bave pitanjima prava djeteta, kao i članovi diplomatskog kora. VII Dječji parlament organizovala je Skupština Crne Gore u saradnji sa Centrom za prava djeteta Crne Gore, povodom 20. Novembra - Dana usvajanja UN Konvencije o pravima djeteta.

Manjine

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama se nalazi u skupštinskoj proceduri i očekuje se da će se Skupština Crne Gore ponovo izjasniti do kraja ove godine. Takođe, Predlog zakona je analiziran na 104. Plenarnoj sjednici Venecijanske komisije. Predlogom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima postavljaju se osnovni pravci reforme Fonda za manjine koji su fokusirani na sprečavanje objektivno mogućeg konflikta interesa, te u budućem Upravnom odboru Savjeti manjinskih naroda neće imati svoje predstavnike u UO Fonda, uvodi se dvostепенost kod odlučivanja o projektima koji se finansiraju iz sredstava Fonda i razdvajanje upravljačke od poslovodne funkcije u samom Fondu. Sredstva za finansiranje savjeta manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore. Ministarstvo je izradilo uniformni obrazac vezano za narativno i finansijsko izvještavanje savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

U periodu 1. I – 30. IX 2015. u programe aktivne politike zapošljavanja uključena su 34 pripadnika populacije Roma i Egipćana.

Poglavlje 24

Migracije

U periodu od 1. I do 1. XI 2015, u nezakonitom prelasku državne granice spriječena su 222 lica, od čega najviše državljana: R.Albanije (95), R.Kosova (21), R.Srbije (14). Ukupno je otkriveno 310 stranih državljana koji su bili u nezakonitom boravku na teritoriji Crne Gore. Za 962 strana državljana donijeto je rješenje o otkazu boravka do 90 dana sa zabranom povratka. Za 250 stranih državljana donijeto je Rješenje o napuštanju teritorije Crne Gore sa zabranom povratka. Prihvaćeno je 104 lica po sporazumima o readmisiji u skraćenom postupku, a predato u redovnom postupku 26 lica. Predato je 5 lica po sporazumima o readmisiji u skraćenom postupku.

Od otvaranja do 1. XI 2015. smještajem u Prihvatilište sloboda kretanja je ograničena za 114 neregularnih migranata. Od 1. I do 1. XI 2015. u Prihvatilište za strance je smješteno 69 lica.

Azil

U okviru projekta "Unapređenje sistema azila i migracija u Crnoj Gori", koji se realizuje sa Delegacijom EU u Crnoj Gori, i kancelarijama IOM-a i UNHCR-a, obezbijedena su sredstva za jačanje tehničke podrške i opremanje novih prostorija namijenjenih Direkciji za azil. U periodu 1. I – 19. XI 2015, u Crnoj Gori je podnijeto 1.566 zahtjeva za dobijanje azila. Od ovog broja, odobreno je pet zaštita (tri statusa izbjeglice i dvije dodatne zaštite), donijeta su četiri rješenja o odbijanju zahtjeva za dobijanje azila i 1.536 zaključaka o obustavi postupka. 21 zahtjev je u postupku odlučivanja. U Crnoj Gori je trenutno na snazi 10 odobrenih zaštita (tri statusa izbjeglice i sedam dodatnih zaštita). U periodu januar-oktobar 2015. Uprava za zbrinjavanje izbjeglica je sproveda aktivnosti na zbrinjavanju ukupno 983 lica. U Centru za tražioce azila je zbrinjavano 972 lica, a u alternativnom smještaju 11 lica. Izrađen je softver za elektronske evidencije lica iz sistema azila. Vlada je, na sjednici od 23. VII 2015, usvojila Studiju izvodljivosti za jačanje kapaciteta za smještaj, zaštitu i rehabilitaciju maloljetnih migranata bez pratnje i drugih ranjivih grupa. Studijom je JU "Ljubović" opredijeljena za smještaj maloljetnih migranata bez pratnje i pripadnika drugih ranjivih grupa.

Vizna politika

Nastavljen je trend smanjenja broja izdatih viza na graničnim prelazima. U periodu 1. I – 18. XI 2015, na graničnim prelazima izdata je 1 viza tipa „C“ i 21 viza tipa „B“ pomorcima.

Vanjske granice i Šengen

Zarušavanje alternativnih puteva za prelazak državne granice:

- Zajedničkim aktivnostima MUP-a Crne Gore i Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine, pripremljen je Zajednički elaborat za zatvaranje sporednih puteva između dvije države, nakon čega je zarušeno 44 sporedna putna pravca između dvije države.
- Ekspertske grupe MUP-a Crne Gore i MUP-a Republike Albanije, usaglasile su i potpisale Zajednički elaborat za zatvaranje sporednih puteva između dvije države, nakon čega je od osam, zarušeno sedam putnih pravaca.

U kontekstu aktivnosti na uspostavljanju Trilateralnog centra za policijsku saradnju u Plavu između MUP-a CG, MUP-a R. Albanije i MUP-a R. Kosovo, načelno su usaglašeni nacrt Protokola između MUP-a CG, MUP-a Albanije i MUP-a Kosovo o osnivanju i funkcionisanju Zajedničkog centra za policijsku saradnju, nacrt Poslovnika o radu Zajedničkog centra u Plavu i Obrazac zahtjeva za razmjenu informacija.

Pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima

U septembru 2015, usvojen je Zakon o potvrđivanju Haške konvencije o međunarodnom ostvarivanju prava na izdržavanje djeteta i drugim oblicima izdržavanja porodice iz 2007. („Sl. list CG“, br. 11/15).

U periodu 12-14. X 2015, u Prištini je održana treća runda bilateralnih pregovora sa Republikom Kosovo, kojom prilikom je parafiran Ugovor između Crne Gore i Republike Kosovo o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, kao i Ugovor o ekstradiciji između Crne Gore i Republike Kosovo.

U septembru i oktobru 2015, realizovane su posjete eksperata EU, tokom kojih su predstavljeni modeli za transponovanje pravnih instrumenata EU u crnogorski pravni sistem, u oblasti međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima.

Policijska saradnja i borba protiv organizovanog kriminala

Usvojeni su Zakon o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću („Sl. list CG“ br. 58/15) i Zakon o Centru za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu („Sl. list CG“ br. 58/15).

U Specijalnom državnom tužilaštvu, zaposlena su dva stručna konsultanta za oblast finansijskih istraga i pranja novca.

Na liniji realizacije informacionog sistema za tužilaštva, Tužilački savjet je 2. X 2015. donio odluku o uvođenju IBM-ovog Case Management System-a kao posebnog modula za izviđaje i istragu, uključujući i Specijalno državno tužilaštvo. Postignut je dogovor sa MUP-om da se Specijalnom tužilaštvu omogući korišćenje aplikacije za pretragu ličnih stanja građana i uspostavi bezbjedna mail komunikacija za razmjenu informacija i poruka. Takođe, započet je rad na izradi softverskog sistema za Upravu za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Odobrena su dodatna sredstva za nabavku tehničkih sredstava potrebnih za razvijanje reintegracionih programa namijenjenih štíćenicama tokom njihovog boravka u Skloništu za žrtve trgovine ljudima. Koordinacioni tim za praćenje implementacije Sporazuma o saradnji u borbi protiv trgovine ljudima je smjestio u Sklonište za žrtve trgovine ljudima četiri maloljetne štíćenice – potencijalne žrtve trgovine ljudima u svrhu sklapanja nedozvoljenog braka.

Službenici Uprave carina, prilikom detaljnog pregleda kontejnera, koji je u maju 2015. pristigao brodom u Slobodnu zonu Luka Bar, pronašli su cigarete koje nijesu bile prijavljene nadležnom carinskom organu (količina od 2.850.000 komada cigareta, čija je fakturisana vrijednost iznosila 21.263,00€).

Saradnja sa EUROPOL-om

Nakon stupanja na snagu Sporazuma o operativnoj saradnji sa EUROPOL-om, oficir za vezu je 1. XI 2015. upućen na rad u sjedište ove evropske policijske asocijacije u Hagu. Sporazum o pridruživanju eksperata iz Crne Gore aktivnostima analitičke grupe EUROPOL-a COLA (krijumčarenje opojne droge "kokain") stupio je na snagu 14. XI 2015. U periodu 1. I – 1. XI 2015, sa EUROPOL-om je razmijenjeno ukupno 742 komunikacije, od čega 44 komunikacije vezano za međunarodne potrage i ekstradicije, a 698 komunikacija vezano za međunarodnu operativnu policijsku saradnju.

Bilans ostvarenih rezultata

Službenici Odsjeka za borbu protiv organizovanog kriminala su realizovali akcije "Kamp", "Pink 3", "Lutka" i "Sirena", u okviru kojih su podnijete četiri krivične prijave protiv šest lica, zbog postojanja osnovane sumnje da su izvršila krivično djelo posredovanje u vršenju prostitucije iz čl. 210 KZCG. U predmetu "Kolosjek", podnijeta je krivična prijava protiv 18 lica zbog osnovane sumnje da su, u dužem vremenskom periodu, u cilju sticanja imovinske koristi, na organizovan način izvršili krijumčarenje 138 lica, tzv. tražilaca azila, koji su u najvećem broju porijeklom iz Sirije, i to preko teritorije CG u Srbiju, te da su na taj način počinili krivično djelo nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi izvršeno na organizovan način, iz čl. 405 stav 3 KZCG.

Službenici Kriminalističke policije su, u okviru obavještajnog projekta "Loan" realizovali 11 policijskih akcija: "Sova", "Procenat", "Kapara", "Tornado", "Green five", "Depozit", "Koko", "Bruni", "Lira", "Bubac" i "Rata", u kojima je podnijeta krivična prijava protiv 14 lica – protiv 12 lica zbog osnova sumnje da su počinili krivično djelo zelenaštvo iz čl. 252 KZCG.

Službenici Odsjeka za suzbijanje privrednog kriminaliteta su u periodu 1. I – 1. XI 2015, podnijeli devet krivičnih prijava protiv 10 lica, od čega šest krivičnih prijava protiv sedam lica za krivično djelo krijumčarenje iz čl. 265 KZCG i tri krivične prijave protiv tri lica za krivično djelo nedozvoljena trgovina iz čl. 284 KZCG. Ukupna količina oduzetih cigareta je 6.334,8 šteka, a ukupna vrijednost oduzetih cigareta iznosi 75.365,00€.

Specijalno državno tužilaštvo je u periodu januar-novembar 2015. pokrenulo četiri istrage iz oblasti organizovanog kriminala, za krivična djela: stvaranje kriminalne organizacije čl. 401a KZCG; neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga čl. 300 KZCG i zloupotreba službenog položaja čl. 416 KZCG. Pokrenuta je jedna finansijska istraga za oblast organizovanog kriminala. Na osnovu informacija o sumnjivim transakcijama za pranje novca, formirano je 11 predmeta i isti se nalaze u fazi izviđaja.

U predmetu "Golubovi", jedan od optuženih za krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga i krivično djelo zločinačko udruživanje, presudom od 20. X 2014. osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora, koja presuda je pravosnažna 9. IV 2015. U predmetu "Tanker", optuženi za kd neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga i kd zločinačko udruživanje, presudom od 30. XII 2014. osuđeni na jedinstvene kazne zatvora, koja presuda je pravosnažna 10. III 2015. U predmetu

"Grom", optuženi za kd neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga i kd zločinačko udruživanje, osuđeni na jedinstvene kazne zatvora (presuda pravosnažna: 29. IV 2015 i 5. V 2015). U predmetu "Linija", optuženi za kd neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga i kd zločinačko udruživanje, presudom od 6. VIII 2015. osuđeni na jedinstvene kazne zatvora (u toku je postupak po žalbi). U predmetu "Karavan", optuženi za kd krijumčarenje, zloupotreba službenog položaja i kd zločinačko udruživanje, presudom od 6. XI 2015. osuđeni na jedinstvene kazne zatvora (u toku je postupak po žalbi).

Borba protiv terorizma

Od početka primjene Zakona o oružju („Sl. list CG“, br. 10/15), građani su dobrovoljno vratili 422 komada vatrenog oružja, 213 djelova oružja, 110 komada minsko – eksplozivnih sredstava i 7.052 komada municije različitog kalibra.

Saradnja u oblasti droga

Dvije nove sintetičke supstance su uvrštene u kontrolnu listu sintetičkih supstanci (o navedenom obaviješteni EMCDDA i EUROPOL). Izrađenesu "Smjernice za izradu Akcionog plana za uspostavljanje nacionalnog sistema za podatke i informacije o drogama" (NAPDIS). U periodu od 1. I – 1. XI 2015, na teritoriji Crne Gore je zaplijenjeno 186,63 kg opojnih droga, i to: 180,24 kg marihuana; 4,55 kg heroina; 0,458 kg kokaina; 1,29 kg sintetičkih droga. Na planu presijecanja lanaca ulične distribucije narkotika, sprovedene su akcije "Čistač" i "Klok". Po pitanju proizvodnje i uzgoja droge, zaplijenjeno je 920 stabljika marihuane i lišeno slobode jedno lice, zbog sumnje da je počinio krivično djelo neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga.

Zajednički tim za kontrolu kontejnera u Luci Bar u kontinuitetu sprovodi detaljne preglede kontejnerskih pošiljki na osnovu prethodno urađene analize rizika. U periodu od 1. I – 1. XI 2015, u Luku Bar uplovilo je 476 brodova od čega 81 kontejnerskih. Na 9.539 kontejnera, sprovedena su 1.264 detaljna pregleda, od čega 562 skenerom.

Carinska saradnja

U periodu od 1. I – 1. XI 2015, službenici Uprave carina izvršili su 57.080 detaljnih kontrola vozila i robe, kao i 1.627 inspekcijskih kontrola firmi. Utvrđeno je 499 nepravilnosti. Izdato je 445 prekršajnih naloga i izrečene novčane kazne u vrijednosti od 223.850,00€. Nadležnom državnom tužiocu podnijeto je 12 krivičnih prijava. Oduzeta je krijumčarena roba u vrijednosti od 432.669,79€. Sprovedene su kontrole koje su rezultirale oduzimanjem 6.660.500 kom. cigareta, vrijednosti: 249.305,95€; 2413,5 kg rezanog duvana, vrijednosti: 21.292,30€; 1.167 litara alkohola, vrijednosti: 9.001,13€. ***Falsifikovanje eura***

Skupština Crne Gore je 13. X 2015. donijela Zakon o potvrđivanju Međunarodne konvencije o sprečavanju falsifikovanja novca.

EUROPOL-u je 8. IX 2015. dostavljen kvartalni izvještaj u kojem su objedinjeni podaci Uprave policije i Centralne banke vezani za falsifikovanje eura.

U toku 2015, službenici Odsjeka za suzbijanje privrednog kriminaliteta su podnijeli šest krivičnih prijava protiv sedam lica koji su u platni promet stavili falsifikovane novčanice eura.

3. EKONOMSKI KRITERIJUMI, FINANSIJE I STATISTIKA

Aktivnosti sprovedene nakon objavljivanja Izveštaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2015. godinu i Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku održanog 17. XI 2015.

Turizam i investicije.

U vrijeme ekonomske krize, s kojom se Crna Gora suočava, neophodno je unaprijediti ekonomski rast i razvoj, osigurati nove poslove i radna mjesta, povećati investicije i izvoz i stvoriti osnovu za veće zarade i rast životnog standarda građana zajedno s većom konkurentnošću crnogorske privrede. Vlada će postići ovaj cilj kombinovanjem ekonomsko fiskalnih mjera, strukturnih reformi i unaprijeđenog poslovnog ambijenta. Prioritet će biti da se u značajnoj mjeri uklone barijere za nove investicije. Vlada će između ostalog, naročito ohrabrivati nove investicije. Oblik podsticajnih mjera za investicije je svakako privatizacija preostalih neprivatizovanih preduzeća, kao i valorizacija turističkih lokacija. Uredba o podsticanju direktnih investicija definiše finansijske podsticajne mjere za nove investicije u Crnoj Gori i ima za cilj da unaprijedi poslovni ambijent države i poveća konkurentnost ekonomije. Navedenim aktom se nastoje privući novi investitori, povećati zaposlenost, naročito u manje razvijenim oblastima Crne Gore, kao i uravnotežiti razlike među oblastima. Pružanje direktnih podsticaja direktno će uticati na odluke o ulaganjima potencijalnih investitora koji razmišljaju o svom pozicioniranju na tržištu u Crnoj Gori. Uz već predložene izmjene i dopune Zakona o investicijama, predviđeno je i predlaganje novog zakonskog okvira u cilju definisanja programa podrške investitorima.

Bar-Boljare.

Prije zvaničnog početka radova na izgradnji autoputa Bar-Boljare 11. maja 2015, sprovedene su intenzivne aktivnosti u pogledu ispunjenja svih zakonskih i ugovornih preduslova. Ovaj datum bio je početak vremenskog okvira od 48 mjeseci za projektovanje i izgradnju prioritetne dionice Smokovac-Uvač-Mateševo autoputa Bar-Boljare, prema zaključenom Ugovoru o projektovanju i izgradnji.

Razvoj finansijskog sektora. NPL. Podgorički pristup.

Bankarski sistem u Crnoj Gori je stabilan, solventan i likvidan. Poslovanje banaka u posmatranom periodu karakteriše rast aktive, kredita, depozita i kapitala. Depozitni potencijal banaka u 2015. godini dostiže maksimum. Kreditni rizik je i dalje značajno prisutan, iako je došlo do izvjesnog poboljšanja pokazatelja kvaliteta aktive. Finansijski rezultat na nivou sistema je pozitivan.

U 2015. godini dvije nove banke su dobile licencu za rad, tako da sada na crnogorskom bankarskom tržištu posluje 14 banaka. Kreditna aktivnost banaka u 2015. godini, iako nedovoljna s obzirom na rastuću likvidnost banaka i raspoloživa sredstva, bilježi značajan

rast u odnosu na 2014. godinu. Učešće bruto nekvalitetnih kredita i potraživanja u ukupnim kreditima i potraživanjima (NPL) na kraju septembra iznosi 14,65%, dok je na kraju septembra prethodne godine taj procenat iznosio 17,32%. Procenat bruto kredita i potraživanja koji kasne sa otplatom preko 30 dana na nivou sistema iznosi 17,55%, dok su na kraju septembra 2014. godine krediti koji kasne sa otplatom iznosili 20,04%. Banke su u posmatranom periodu održavale značajan nivo restrukturiranih kredita i potraživanja.

Na dan 30. IX 2015, ukupan iznos nekvalitetnih kredita i potraživanja bio je 5,3 miliona eura i u odnosu na prethodnu godinu se smanjio za 5,24%, iako se u odnosu na decembar 2015. godine povećao za 11,71%. Ukupni kapital mikrokreditnih finansijskih institucija iznosio je 20,9 miliona eura ili 44,75% ukupnih obaveza i kapitala na dan 30. IX 2015. Mikrokreditne finansijske institucije prijavile su zbirni pozitivni finansijski rezultat od 1,1 miliona eura.

Kada je riječ o rješavanju nelikvidnosti, izrađen je Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama, čiji su ciljevi podsticanje oporavka dužnika, odnosno korisnika hipotekarnog kredita u finansijskim teškoćama restrukturiranjem duga, očuvanje stabilnosti finansijskog sistema i omogućavanje pristupa novim sredstvima finansiranja radi stimulisanja ekonomskog oporavka i rasta. Skupština je usvojila zakon 24. aprila 2015. godine, a u toku je realizacija treće faze Podgoričkog pristupa, koja se odnosi na finansijsko restrukturiranje.

Upravljanje javnim dugom. Tokom 2015. godine, iznos unutrašnjeg duga se smanjio za oko 52,01 miliona eura u odnosu na kraj 2014. godine i iznosi 329,2 miliona eura (Tabela 3 i Grafikon 4). Smanjenje unutrašnjeg duga prvenstveno je uzrokovano primjenom nove metodologije za izvještavanje o državnom dugu. Dok s jedne strane dug lokalnih samouprava nije uključen u ukupan iznos državnog duga, s druge strane je uključen dug pravnih lica i poslovnih organizacija koje su u većinskom vlasništvu države i pod kontrolom državne uprave i koje se uglavnom finansiraju iz državnog budžeta. Smanjenje unutrašnjeg duga je rezultat i neto otplate 25,04 miliona eura zajma iz domaćih poslovnih banaka.

Fiskalne notifikacije Eurostatu i ESA 2010. Crne Gora je uzela učešće u procesu fiskalnog izvještavanja putem Fiskalne notifikacije, i istu dostavila Eurostatu u oktobru 2014. u okviru prvog (oktobarskog) izvještavanja o EDP, a zatim u maju 2015. u okviru drugog (aprilskog) izvještavanja o EDP. U toku je rad na oktobarskom izvještavanju. Nakon posjete Eurostata, početkom marta 2015, dogovorena je dinamika unapređenja fiskalne notifikacije i povećanje kvaliteta podataka koji se tom prilikom dostavljaju. Zavod za statistiku je u cilju harmonizacije sa standardima EU i proizvodnje međunarodno uporedivih podataka ostvario veliki napredak uvođenjem metodologije ESA 2010 u obračun godišnjeg bruto domaćeg proizvoda. U septembru 2015., Zavod za statistiku je objavio podatke o BDP za 2014. i revidiranu seriju podataka za period 2010 - 2013. u skladu sa ESA 2010 metodologijom. Implementirane su dvije najvažnije ESA 2010 metodološke promjene koje imaju uticaj na nivo BDP-a: „kapitalizacija troškova istraživanja i razvoja“ i „kapitalizacija troškova vojnog naoružanja“.

Deficit tekućeg računa i trgovinski deficit. Prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa u prvoj polovini 2015. iznosio je 490,4³ miliona eura i veći je za 9,6% u poređenju s istim periodom 2014. Povećanje deficita tekućeg računa posljedica je veće neravnoteže na računu roba, smanjenja izvoza i povećanja uvoza roba, i smanjenja suficita na računu sekundarnih dohodaka. Smanjenjem izvoza roba za 5,7%, kao i povećanjem uvoza za 3,5%, ostvaren je **spoljnotrgovinski deficit** u iznosu od 686,7 miliona eura. Rast deficita na računu roba za 5,7% u poređenju sa istim periodom prethodne godine ublažen je ostvarenim suficitom na računima usluga i dohodaka.

Nezaposlenost. Tržište rada. Posmatrano na godišnjem nivou, zaposlenost je u periodu januar-jul 2015. viša za 0,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Rast zaposlenosti je ostvaren u sektoru građevinarstva (1,6%), poslovanje s nekretninama (11,1%) administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (1,5%), saobraćaj i skladištenje (1,5%). Pad zaposlenosti ostvaren je u sektoru poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (5,9%) i prerađivačkoj industriji (5,8%), snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija (3,5%).

Registrovana nezaposlenost na dan 30. IX 2015. iznosila je 33.773 nezaposlenih (žena 49,42%), dok je na isti dan prethodne godine na evidenciji nezaposlenih bilo 31.584 lica. Broj nezaposlenih lica je povećan za 6,93%. Ovakvo kretanje je uslovljeno donekle i prelaskom određenog broja neaktivnog stanovništva u aktivno, što potvrđuju podaci iz Ankete o radnoj snazi za drugi kvartal 2015. u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Broj aktivnog stanovništva se povećao s 268,2 hiljade na 274,8 hiljada ili 1,02%, dok se broj neaktivnog stanovništva smanjio s 232,8 hiljada na 225,6 hiljada ili 0,4%. Bez obzira na izvjesni oporavak ekonomije u 2015. u odnosu na prethodnu godinu, tržište rada karakterišu izazovi koji su svojstveni tržištima regiona i šire. **Najizraženiji su niska stopa zaposlenosti koja uzrokuje visoku dugoročnu nezaposlenost, visoka stopa nezaposlenosti mladih.**

Regulatorne aktivnosti

Regulatorne aktivnosti koje se odnose na sektor bankarstva u 2015. bile su dominantno usmjerene na pripreme i početak usklađivanja regulative iz oblasti bankarstva sa CRD4 paketom (Directive 2013/36 EC on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms i Regulation No.575/2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms), kao i sa Directive 2014/59/EU establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms (CRRD).

U skladu sa utvrđenim planom usvajanja zakonskih i podzakonskih u septembru 2015. je započeo rad na novom Zakonu o bankama, čije usvajanje je planirano za kraj 2016. Takođe, u toku su pripreme za početak rada na zakonu kojim će se urediti uslovi sa osnivanje, poslovanje i superviziju određenih finansijskih institucija (privrednih društava koja se bave

³ Podaci platnog bilansa Crne Gore objavljeni su u skladu sa novom metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans, šesto izdanje-BPM6, 2009).

poslovima finansijskog lizinga, faktoringa, mikrokreditiranja i kreditno-garantnim poslovima), čije usvajanje je takođe planirano za kraj 2016.

Status u vezi sa smjernicama Savjeta ECOFIN-a i PER-a 2015.

Vlada Crne Gore je na sjednici od 15. X 2015. usvojila Informaciju o pripremi Programa ekonomskih reformi Crne Gore (PER) za period 2016-2018. i Odluku o obrazovanju radnog tima za njegovu pripremu.

Status ispunjavanja PER preporuka datih Crnoj Gori

Tokom devet mjeseci 2015. godine u oblasti tržišta rada pristupalo se unaprijeđenju fleksibilnosti tržišta rada kroz:

Izmjene zakona o mirnom rješavanju radnih sporova. Osnovni razlog za izmjenu i dopunu Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova je što je Inoviranim Akcionim planom za implementaciju preporuka »Giljotine propisa« utvrđena obaveza izmjene Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova je objavljen u "Službenom listu Crne Gore" broj 42/15 od 29.VII 2015.

Izmjene Zakona o volonterskom radu. Osnovni razlog za izmjenu i dopunu Zakona o volonterskom radu, je što je Inoviranim Akcionim planom za implementaciju preporuka »Giljotine propisa« utvrđena obaveza izmjene Zakona o volonterskom radu, usaglašavanje sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave, kao i usaglašavanje sa pravnim tekovinama Evropske unije. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o volonterskom radu je objavljen u "Službenom listu Crne Gore" broj 48/15 od 21. VIII 2015.

Donošenje **novog Zakona o radu** predviđeno je Akcionim planom za pregovaračko poglavlje 19 - Socijalna politika i zapošljavanje i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, do 2017. Ministarstvo prosvjete je pripremilo, a Vlada usvojila, Studiju o potrebama tržišta rada u oblasti visokog obrazovanja, na osnovu studije Percepcija poslodavaca o relevantnosti visokog obrazovanja u Crnoj Gori. Percepcija poslodavaca je urađena u okviru projekta „Visoko obrazovanje i istraživanja za inovacije i konkurentnost". Takođe, Ministarstvo je pripremilo **Informaciju o anketi sprovedenoj među poslodavcima koja se odnosi na Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem za period 2012-2015.** Ova informacija daje podatke koji se odnose na broj korisnika Programa i broj mjesta za stručno osposobljavanje koje su oglasili poslodavci u 2013., 2014. i 2015. Cilj ankete bio je da se dobiju podaci o broju korisnika koji su nakon devetomjesečnog stručnog osposobljavanja dobijenog tokom prethodne godine nastavili svoj radni angažman kod odabranog poslodavca, kao i podaci o mogućem broju novih zapošljavanja postojećih korisnika Programa od strane odabranog poslodavca.

Statistika

Potreba za dodatnim resursima (kadrovskim i finansijskim) u cilju ispunjenja obaveza pregovaračkog poglavlja 18 - Statistika, definisana je Programom pristupanja Crne Gore EU (2014-2018) i zajedničkom pregovaračkom pozicijom Poglavlja 18. Trenutni broj zaposlenih

u Zavodu je 105, dok je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za statistiku predviđeno 200 službeničkih i namješteničkih radnih mjesta. Rukovodeća struktura Zavoda za statistiku je ojačana za dva pomoćnička mjesta, imenovani su pomoćnici za: Sektor makroekonomskih statistika i Sektor socijalnih statistika i demografije.

ESA 2010

Zavod za statistiku je u cilju harmonizacije sa standardima EU i proizvodnje međunarodno uporedivih podataka ostvario veliki napredak uvođenjem metodologije ESA 2010 u obračun godišnjeg bruto domaćeg proizvoda. U septembru 2015. Zavod za statistiku je objavio podatke BDP za 2014. i revidiranu seriju podataka za period 2010 - 2013. u skladu sa ESA 2010 metodologijom. Implementirane su dvije najvažnije ESA 2010 metodološke promjene koje imaju uticaj na nivo BDP-a: „kapitalizacija troškova istraživanja i razvoja“ i „kapitalizacija troškova vojnog naoružanja“. Revizijom su obuhvaćena i dodatna statistička poboljšanja koja se odnose na: unapređenje obračuna FISIM-a, državne potrošnje i imputirane rente, koja su sprovedena u cilju harmonizacije sa standardima Evropske unije.

U oblasti kvartalnog BDP-a Zavod za statistiku je u 2015. ostvario veliki napredak uvođenjem novog metoda obračuna kvartalnog BDP-a po potrošnom pristupu u tekućim i stalnim cijenama primjenom direktne metode. Rezultati ovog obračuna objavljeni su krajem aprila 2015. za četiri kvartala 2014, u junu 2015. objavljeni su rezultati za prvi kvartal 2015, a u septembru 2015. objavljeni su rezultati za drugi kvartal 2015.

Zavod za statistiku je pripremio Akcioni plan proizvodnje i dostavljanja podataka nacionalnih računa za vremensku seriju 2006-2009, koji je proslijeđen Eurostat-u. Definisane su aktivnosti koje će se sprovesti za tranziciju raspoloživih podataka godišnjih nacionalnih računa za period 2006-2009 sa NACE Rev. 1 na NACE Rev. 2. kao i proizvodnja podataka kvartalnih nacionalnih računa za vremensku seriju 2006-2009 prema NACE Rev. 2 klasifikaciji.

Zavod za statistiku trenutno radi na definisanju radnih planova za dva pilot projekta: PP1: Metodologija nacionalnih računa i Tabele ponude i upotrebe i PP2: ESA 2010 transmisija podataka i Kvartalni nacionalni računi, koja su obuhvaćena IPA 2014 višekorisničkim projektom a sve u cilju rada na ispunjavanju mjerila za zatvaranje poglavlja 18.

Crne Gora je uzela učešće u procesu fiskalnog izvještavanja putem Fiskalne notifikacije, i istu dostavila Eurostatu u oktobru 2014 u okviru prvog (oktobarskog) izvještavanja o EDP, a zatim u maju 2015. u okviru drugog (aprilskog) izvještavanja o EDP. U toku je rad na oktobarskom izvještavanju.

Nakon posjete Eurostata, početkom marta 2015, dogovorena je dinamika unapređenja fiskalne notifikacije i povećanje kvaliteta podataka koji se tom prilikom dostavljaju. Tokom Eurostat-ove misije razmatrani su podaci koji su dostavljeni Eurostat-u prilikom prvog izvještavanja EDP i date su smjernice za dalje unapređenje obračuna istih. Zaključci Eurostat-a u vezi aktivnosti koje je neophodno preduzeti u narednom periodu po pitanju detalja i dostupnosti podataka, kao i rokova za izvršenje neophodnih usklađivanja usvojeni su od strane sve tri institucije statističkog sistema (Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore i Zavoda za statistiku), a izvještaj sa misije objavljen je na sajtu Eurostat-a.

Finansijski nadzor

U okviru projekta tehničke podrške "Jačanje kapaciteta upravljanja EU sredstvima i opštih upravnih postupaka", Centralna jedinica za harmonizaciju je, u cilju uspostavljanja i jačanja finansijskog upravljanja i kontrole na lokalnom nivou, 3. decembra 2014. održala Konferenciju u oblasti finansijskog upravljanja i kontrole pod nazivom „Upravljačka odgovornost“. Crna Gora je posvećena obezbjeđenju pune implementacije principa menadžerske odgovornosti, daljem jačanju interne revizije, kao i implementaciji nove Strategije protiv prevara.

Kad je u pitanju **Državna revizorska institucija**, u cilju postizanja usklađenosti rada Državne revizorske institucije s međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija, Državna revizorska institucija je u I Q 2015.godine usvojila Uputstva o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti i vršenja revizije uspjeha. Državna revizorska institucija je tokom 2015. otpočela primjenu Smjernica za kontrolu kvaliteta revizije u cilju obezbjeđivanja standardizacije procesa revizije u skladu sa Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji, internim aktima i trećim nivoom Međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija.

U izvještajnom periodu, Državna revizorska institucija je usvajanjem relevantnih internih akata unaprijedila interne procedure.

Senat Državne revizorske institucije je u oktobru 2015. usvojio Etički kodeks za državne revizore i druge zaposlene u Državnoj revizorskoj instituciji. Etički kodeks pripremljen je u skladu sa standardom 30 Međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija – INTOSAI Etički kodeks. Parlamentarni odbor za ekonomiju, finansije i budžet je u julu 2015. odobrio nacrt budžeta Državne revizorske institucije za 2016. U nacrtu budžeta, Državna revizorska institucija planirala je sredstva za rješavanje pitanja obezbjeđivanja neophodnih prostorija za rad Državne revizorske institucije u cilju zapošljavanja dodatnog broja kadra zaduženog za reviziju.

4. UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE I KONKURENCIJA

Javne nabavke

Normativni okvir

Izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama, unaprijeđene su odredbe koje se odnose na uvođenje **antikorupcijske klauzule** u sve ugovore u javnim nabavkama i **metodologije analize rizika** u postupcima javnih nabavki (član 15), sprečavanje sukoba interesa u postupcima javnih nabavki (član 16 i 17), sastav Komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda (član 59) i ovlašćenja inspektora za javne nabavke u dijelu nadzora nad sprovođenjem antikorupcijskih mjera i mjera sprečavanja sukoba interesa u postupku javne nabavke (član 148). U skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama, u okviru inspekcijskog nadzora utvrđeno je ovlašćenje da "Inspektor za javne

nabavke vrši inspekcijski nadzor **između ostalog i na zaključivanje i realizaciju ugovora o javnim nabavkama**".

Tokom izrade novog Strateškog dokumenta za period 2016-2020, broj ključnih praznina i prioriternih pitanja koja se odnose na Strategiju su prepoznata od strane glavnih zainteresovanih strana. Pokrenuta pitanja su razmatrana, ratifikovana i provjerena prije izrade ove Strategije.

Važno je naglasiti da je pred Crnom Gorom zadatak potpunog usklađivanja s pravnom tekovinom, a da tek nakon toga predstoji prenošenje novih pravila javnih nabavki koja su donijeta paketom novih direktiva, s posebnim naglaskom na oblast koncesija. Crna Gora će izraditi novi Zakon o javnim nabavkama, čije se utvrđivanje na Vladi očekuje u I kvartalu 2017, u skladu s Programom pristupanja Crne Gore EU i zaključcima kojima je Vlada obavezala institucije na ispunjenje aktivnosti na završnim mjerilima u ovom poglavlju. Ovaj novi Zakon će u potpunosti uskladiti sistem javnih nabavki s preostalim pravilima direktiva. Takođe, nova Strategija za razvoj sistema javnih nabavki za period do 2020 će biti usvojena na Vladi krajem decembra 2015, i poslata EK na uvid početkom 2016.

Ono što je od posebnog značaja jeste funkcija nadzora nad izvršenjem ugovora koja je, prema ZJN, dodijeljena Upravi za inspekcijske poslove. O statističkim podacima izvršenja ove funkcije UIP izvještava Vladu šestomjesečno, a UJN kroz redovan polugodišnji Izvještaj o funkcionisanju sistema javnih nabavki izvještava o tim podacima EK. Crna Gora je ovim sistemom pokazala spremnost na saradnju i dalje unapređenje sistema nadzora nad ugovorima. Na kraju, crnogorski sistem javnih nabavki napreduje u reformama, kako je i konstatovano od strane EK poslednjim Izvještajem o Crnoj Gori, pa sistem koji se nekada i mogao možda smatrati formalističkim, danas počiva na vrednovanju i tehničkog dijela ponude, a ne samo finansijskog. Daljim usklađivanjem s pravnom tekovinom i preuzimanjem pravila javnih nabavki, crnogorski sistem će do kraja 2018 biti u potpunosti istovjetan onom koji funkcioniše u EU.

Zaštita potrošača i zdravlja: pravno usklađivanje i administrativni kapacitet

Zaštita potrošača

Usklađivanje zakonodavstva

Potrošačko zakonodavstvo

Donošenjem Zakona o zaštiti potrošača („Sl. list CG”, br. 2/14, 6/14, 43/15), u nacionalno zakonodavstvo je transponovan veliki broj potrošačkih direktiva. Međutim, da bi se postigla potpuna usklađenost s EU propisima, planirano je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača kojim će se u potpunosti transponovati Direktiva EU 2011/83/EU o pravima potrošača.

U izvještajnom periodu, donijeti su sljedeći podzakonski akti za Zakon o zaštiti potrošača:

- Uredba o uslovima za ustupanje i obavljanje poslova utvrđenih nacionalnim programom zaštite potrošača i bližim kriterijumima, načinu i postupku finansiranja organizacija potrošača („Sl.list CG”, br. 40/15);

- Odluka o organima nadležnim za inspekcijski nadzor nad sprovođenjem zakona koji sadrže odredbe o zaštiti potrošača („Sl.list CG“, br. 50/15);
- Pravilnik o proizvodima za koje se ne ističe cijena po jedinici mjere („Sl.list CG“, br. 41/14 i 14/15);
- Pravilnik o Arbitražnom odboru za vansudsko rješavanje sporova potrošača („Sl.list CG“, br. 14/15);
- Pravilnik o evidenciji organizacija potrošača („Sl.list CG“, br. 16/15);
- Pravilnik o sadržaju evidencije o podacima iz nadzora i evidencije o žalbama potrošača i njihovom rješavanju ("Sl.list CG", br. 34/15)
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra tužbi za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i registra odluka („Sl.list CG“, br. 16/15).
- Pravilnik o sadržaju standardnog informacionog obrasca za ugovore o turističkim uslugama („Sl.list CG“, br. 30/15);
- Pravilnik o sadržaju standardnog informacionog obrasca za jednostrani raskid ugovora o turističkim uslugama („Sl.list CG“, br. 30/15).

Opšta bezbjednost proizvoda

U izvještajnom periodu donijeti su sljedeći podzakonski akti Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda:

- Uredba o načinu razmjene informacija o proizvodima koji predstavljaju rizik ("Sl. list CG", br. 57/15);
- Pravilnik o sadržaju obavještenja o opasnom proizvodu ("Sl. list CG", br. 32/15);
- Pravilnik o listi standarda iz oblasti opšte bezbjednosti proizvoda ("Sl.listCG", br.32/15).

Jačanje administrativnih kapaciteta

Na osnovu Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu, donijeta je Uredba o utvrđivanju grupa proizvoda nad kojima se vrši nadzor na tržištu („Sl.list CG“, br. 20/15), kojom su određene nadležnosti inspekcija koje će sprovođiti tržišni nadzor. Takođe, na osnovu Zakona o zaštiti potrošača donijeta je već pomenuta Odluka o organima nadležnim za inspekcijski nadzor nad sprovođenjem zakona koji sadrže odredbe o zaštiti potrošača. Na osnovu ovako razgraničenih nadležnosti obezbijediće se veći nivo upravno-pravne zaštite potrošača, kako u dijelu zaštite od opasnih proizvoda na tržištu, tako i u dijelu zaštite ekonomskih interesa potrošača.

Edukacija

Zaštita ekonomskih interesa potrošača

U organizaciji TAIEX-a, u periodu od 11-15. V 2015, predstavnici Uprave za inspekcijske poslove - Tržišne inspekcije bili su u studijskoj posjeti Direktoratu za zaštitu potrošača u Lisabonu (Portugalija), tokom koje su se bliže upoznali sa radom tamošnjih institucija nadležnih za zaštitu potrošača i sprovođenje propisa u ovoj oblasti.

Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori, u saradnji sa Ministarstvom ekonomije, Upravom za inspeksijske poslove i NVO za zaštitu potrošača, organizovala je 11. VI 2015. okrugli sto na temu: „Zaštita potrošača u Crnoj Gori – na putu ka EU standardima“.

U okviru bilateralne podrške Slovenije pristupnim pregovorima Crne Gore, kojom je koordiniralo Ministarstvo vanjskih poslove i evropskih integracija Crne Gore i Ministarstvo vanjskih poslove Slovenije, koja je realizovana u periodu 22 - 24. IX 2015, održano je nekoliko skupova na temu “Upravno –pravna zaštita potrošača u skladu sa Zakonom o zaštiti potrošača (*pregovaračko poglavlje 28- Zaštita potrošača i zdravlja*).

Zdravstvena zaštita

Nadzor nad upotrebom duvanskih proizvoda

Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, kojim su sa propisima EU usklađena tekstualna zdravstvena upozorenja na pakovanju duvanskih proizvoda, nalazi se u skupštinskoj proceduri usvajanja. Zakonom o taksama na pristup određenim uslugama od opšteg interesa i za upotrebu duvanskih proizvoda i elektroakustičih i akustičnih uređaja suspendovana je primjena Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda do 1. I 2017, propisivanjem obaveze obračunavanja i plaćanja takse subjektima koji obavljaju ugostiteljsku djelatnost. Razlog za donošenje ovog zakona sadržan je u potrebi stabilizacije javnih finansija uz istovremeno obezbjeđenje fiskalne konsolidacije, odnosno finansijske i makroekonomske stabilnosti. Crna Gora će učiniti dodatne napore za prevazilaženje ovakvog stanja.

Krv, tkiva, ćelije i organi

Završen je objekat Zavoda za transfuziju krvi, koji je svečano otvoren 14. IX 2015. U toku je realizacija procesa pripreme komponenata krvi na jednom mjestu, radi skladištenja u Podgorici i distribucije finalnog proizvoda u organizacione djelove Zavoda u skladu sa potrebama zdravstvene ustanove kojoj pružaju transfuziološke usluge.

Usvojen je Zakon o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja "Službeni list Crne Gore, broj 57/2015. Na osnovu njega donijeti su sljedeći pravilnici:

- 1) Pravilnik o bližim uslovima u pogledu prostora, kadra i opreme koje moraju da ispunjavaju ovlašćene zdravstvene ustanove i pravna lica koja obavljaju pojedine poslove u vezi uzimanja i presađivanja tkiva i ćelija, kao i mjerama i aktivnostima za uspostavljanje i održavanje sistema kvaliteta ("Sl.list CG", br.64/2015;
- 2) Pravilnik o načinu i uslovima za procjenu podobnosti i odabir davaoca, obimu i vrsti laboratorijskih testiranja živog davaoca i načinu praćenja zdravstvenog stanja davaoca "Službeni list Crne Gore", broj 64/2015;
- 3) Pravilnik o načinu, postupku i medicinskim kriterijumima za utvrđivanje smrti davaoca, kao i bližem sastavu komisije za utvrđivanje smrti davaoca "Službeni list Crne Gore", broj 64/2015;
- 4) Pravilnik o bližim uslovima za obezbjeđivanje sljedljivosti tkivai ćelija, kao i načinu i postupku praćenja ozbiljnih neželjenih pojava i ozbiljnih neželjenih reakcija „Službeni list Crne Gore“, broj 65/2015.

Predlog zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih organa u svrhu liječenja nalazi se u procesu usaglašavanja mišljenja o stepenu usklađenosti sa Evropskom komisijom. Dostavljen je Evropskoj komisiji i očekujemo povratne informacije.

U toku je usaglašavanje mišljenja oko Akcionog plana za ispunjavanje mjerila za zatvaranje *Poglavlja 28* koje se odnosi na supstance ljudskog porijekla.

Prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti

Predlog zakona o obaveznom zdravstvenom osiguranju, nalazi se u skupštinskoj proceduri usvajanja. Usvajanjem ovog zakona stvoriće se osnov za dalje normativno uređivanje ostvarivanja prava pacijenata u prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti u skladu sa Direktivom 2011/24/EU.

Zarazne bolesti

Donijeto je Stručno-metodološko uputstvo koje sadrži i "Definicije zaraznih bolesti" kao i „Definicije posebnih slučajeva od značaja za nadzor zaraznih bolesti“, odnosno definicije bolničkih infekcija i antimikrobne rezistencije koje su usklađene sa Odlukom 2002/253/EK i njenim izmjenama. Ovo Stručno-metodološko uputstvo je objavljeno na internet stranici Ministarstva zdravlja i Instituta za javno zdravlje.

Nastavljeno je sa sprovođenjem aplikacija za elektronski sistem za nadzor nad zaraznim bolestima za higijensko-epidemiološke službe u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Dio higijensko-epidemioloških službi je započeo rad elektronskog praćenja obolijevanja od zaraznih bolesti na teritorijama koje pokriva.

Dva ljekara na specijalizaciji iz epidemiologije iz Instituta za javno zdravlje su započela edukaciju iz interventne epidemiologije u okviru projekta EU MEDIPIET.

Nacionalni korespondent za ECDC za Crnu Goru je, u skladu sa zahtjevima ECDC, izvršio nominaciju nacionalnih kontakt tačaka za nadzor za određene kategorije zaraznih bolesti kao i prestavnike za tražene sastanke za 2015.

U cilju prevazilaženja nedovoljnih kapaciteta u Crnoj Gori za otkrivanje i dalju karakterizaciju patogena/bolesti potpisani su ugovori o naučno-tehničkoj saradnji sa institucijama van Crne Gore (*Istituto Nazionale per le malattie infettive "Lazzaro Spallanzani"* – iz Rima i Institut za javno zdravlje Srbije "Milan Jovanović Batut" - iz Beograda), te da je planirano potpisivanje novih ugovora sa još nekoliko institucija sa odgovarajućim laboratorijskim kapacitetom.

U toku je usaglašavanje mišljenja oko Akcionog plana za ispunjavanje mjerila za zatvaranje *Poglavlja 28* koji se odnosi na zarazne bolesti.

Mentalno zdravlje

Usvojen je Akcioni plan za 2015 – 2016, kojim se utvrđuje preduzimanje niza mjera i aktivnosti za unapređenje mentalnog zdravlja u Crnoj Gori, na temelju Strategije unapređenja mentalnog zdravlja u Republici Crnoj Gori iz 2004. Osnovni problemi koje treba riješiti realizacijom ovih mjera su: nedostatak i nedovoljna edukovanost postojećeg profesionalnog kadra; stigmatizacija mentalno oboljelih lica; loša intersektorska saradnja u

ovoj oblasti; nedostatak nacionalnog registra psihoza; odsustvo nacionalnih dijagnostičkih i terapijskih smjernica za liječenje depresije i bolesti zavisnosti; slabosti u organizaciji tretmana pojedinih entiteta; nedostatak sistematizovanih programa prevencije i promocije mentalnog zdravlja, kao i ograničeni finansijski resursi.

Sprečavanje zloupotrebe droga

Donijet je Pravilnik o dopuni Pravilnika o utvrđivanju spiska droga, psihotropnih supstanci i bilja koje se može koristiti za proizvodnju droga "Službeni list Crne Gore", broj 54/2015, kojim je proširen spisak sintetičkih droga.

Zdravstvene nejednakosti

Kontinuirano se sprovode preventivni programi i programi promocije zdravlja, u cilju očuvanja i unapređenja zdravlja romske populacije, kao i uvođenje romskih zdravstvenih medijatorki i utvrđivanje standarda zanimanja za romske zdravstvene medijatorke.

Ishrana

Usvojen je Akcioni plan za ishranu 2015-2016. kojim je utvrđeno preduzimanje niza mjera za smanjenje broja lica sa prekomjernom težinom i gojaznošću i smanjenje unosa soli koji doprinose značajnom broju nezaraznih bolesti, uključujući kardiovaskularne bolesti i tumore.

Smanjenje štetnog uticaja alkohola

Usvojen je Akcioni plan za 2015-2016 za sprovođenje Nacionalne strategije prevencije štetne upotrebe alkohola i alkoholom uzrokovanih poremećaja u Crnoj Gori 2013-2020, kojim je utvrđeno preduzimanje niza mjera za smanjenje upotreba alkohola, kao i štetnih posljedica njegove upotrebe, a prije svega obolijevanja, smrtnosti i drugih društvenih posljedica koje iz toga proizilaze. Realizacijom utvrđenih aktivnosti, između ostalog, proširiće se i svijest građana o štetnoj upotrebi alkohola, što u konačnom dovodi do smanjenja njegove upotrebe.

Preventivni pregledi za otkrivanje raka

U toku je treća godina realizacije Nacionalnog programa za rano otkrivanje raka debelog crijeva i obuhvaćene su sve opštine u Crnoj Gori (23). U toku je izrada softvera za realizaciju programa za rano otkrivanje raka dojke i materice.

Promocija bezbjednosti i Evropska akcija u oblasti rijetkih bolesti

Nastavljeno je sprovođenje Nacionalne strategije za rijetke bolesti u Crnoj Gori za period 2013 – 2020, koju je usvojila Vlada Crne Gore, kroz kontinuirane skrining programe za urođene metaboličke poremećaje (hipotireoza) i kod žena trudnica starijih od 35 godina skrining određivanje kariotipa iz plodove vode.

E – zdravstvo

Nastavljene su aktivnosti na daljem razvoju zdravstvenog informacionog i zdravstveno-statističkog informacionog sistema. U toku su aktivnosti na sprovođenju informatičke podrške za skrining raka dojke i grlića materice, kao i skrining programa za rano otkrivanje

štetne upotrebe alkohola na primarnom nivou zdravstvene zaštite. Pokrenute su aktivnosti na unapređenju sistema zdravstveno-statističkog izvještavanja. Pristupilo se izradi strateškog dokumenta za planiranje daljeg razvoja i unapređenja integralnog zdravstvenog informacionog sistema. Započete su aktivnosti na povezivanju primarnog i sekundarnog nivoa zdravstvene zaštite kroz uvođenje i sprovođenje modula centralnog zakazivanja u sklopu integralnog informacionog sistema zdravstva.

Izgradnja administrativnih kapaciteta u Crnoj Gori u oblasti zdravstvene zaštite

U Zavodu za transfuziju krvi obavljeno je više obuka zdravstvenih radnika za rad u transfuziološkoj službi, kao i u zdravstvenim ustanovama koje u liječenju koriste krv.

Realizovana je studijska posjeta i dvodnevna radionica učesnika iz Crne Gore na temu "Sprovođenje EU legislative u skladu sa standardima kvaliteta i sigurnosti testiranja, čuvanja i distribucije krvi i krvnih komponenata", organizovanoj u saradnji sa Bank de Sang i Teixits u Barseloni.

Tekući projekti pomoći koju Crnoj Gori pružaju druge nacionalne i međunarodne institucije i finalizacija buduće pomoći EU

U toku je sprovođenje dva projekta: IPA Adriatic Health Mob i Optimalno korišćenje energije i prirodnih resursa i ublažavanje posledica prirodnih nepogoda.

Konkurencija: KAP

Otvaranje stečaja

Rješenjem Privrednog suda u Podgorici St. br. 199/13 od 8. VII 2013. otvoren je stečajni postupak nad dužnikom „Kombinat aluminijuma Podgorica ad“ iz Podgorice. Stečajni postupak sprovodi Privredni sud Crne Gore. Sud sprovodi stečajni postupak po službenoj dužnosti, u skladu sa Zakonom o stečaju, koji je usklađen sa svim direktivama Evropske unije, sa evropskom Konvencijom o međunarodnim aspektima stečaja donijetom u Istanbulu 1990, i Model Law on Cross-Border Insolvency, UNICITRAL-a (Međunarodne organizacije za unifikaciju trgovačkog prava) iz 1997.

Tokom stečajnog postupka stečajni upravnik kao zastupnik stečajnog dužnika, koji po Zakonu o stečaju ima prava i obaveze organa stečajnog dužnika kao pravnog lica, blagovremeno je preduzeo sve neophodne radnje u skladu sa zakonom, i to:

- zatvorio postojeće račune i otvorio poseban stečajni račun;
- popisao cjelokupnu imovinu kao i obaveze i potraživanja stečajnog dužnika;
- obezbijedio adekvatnu fizičku zaštitu imovine stečajnog dužnika;
- sačinio početni stečajni bilans sa izvještajem o ekonomsko-finansijskom položaju stečajnog dužnika i procjenom mogućnosti reorganizacije;
- utvrdio osnovanost, obim i isplati red potraživanja stečajnih povjerilaca i sačinio listu priznatih i osporenih potraživanja;
- preuzeo i nastavio sudske sporove u kojima je stečajni dužnik stranka u postupku;

- obezbijedio nastavak proizvodnje stečajnog dužnika do okončanja postupka prodaje imovine stečajnog dužnika.

Na dan otvaranja stečajnog postupka na računima stečajnog dužnika nije bilo novčanih sredstava, zbog čega se proizvodnja u KAP-u nije mogla zaustaviti planski, jer je za gašenje elektrolitičkih ćelija potrebno najmanje 12 do 15 dana, a havarijsko gašenje proizvodnje prouzrokovalo bi materijalnu štetu veću od 15 miliona eura. Neplanskim gašenjem ćelija dogodile bi se i ozbiljne ekološke posljedice, koje bi nastale usled eksplozija i isparavanja smolnih para i ostalih štetnih gasova opasnih po zdravlje i život ljudi i životne okoline. Osim toga havarijsko zaustavljanje proizvodnje dovelo bi do drastičnog smanjenja vrijednosti imovine stečajnog dužnika.

Održavanje proizvodnje

Zbog navedenih razloga u toku stečaja obezbjeđenje nastavak proizvodnje aluminijuma, čime je ne samo spriječeno smanjenje vrijednosti imovine stečajnog dužnika, već su postignuti i drugi ciljevi i to:

- održana je funkcionalnost fabričkih postrojenja;
- zaštićena je imovina od neminovnog propadanja;
- obezbijeđena je bolja tržišna pozicija stečajnog dužnika radi lakšeg i povoljnijeg unovčenja njegove imovine;
- stvoreni su uslovi za povoljnije namirenje stečajnih povjerilaca;
- obezbijeđeni su uslovi za ostvarenje ekonomskih i socijalnih ciljeva.

Da bi se obezbijedio nastavak proizvodnje, zaključen je Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji sa "Montenegro Bonus" doo Cetinje, koji je organizovao i upravljao proizvodnjom KAP-a od dana otvaranja stečaja do 18. VII 2014. Nakon okončanja te poslovno-tehničke saradnje, u cilju nastavka proizvodnje do okončanja postupka prodaje imovine stečajnog dužnika, zaključen je novi Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji sa „Uniprom“ doo iz Nikšića. „Uniprom“ je ugovorom preuzeo organizaciju proizvodnje u KAP-u pod svojim imenom, uz obavezu da finansira proces proizvodnje i sve obaveze koje nastanu iz tog procesa (nabavka sirovina, električne energije, plaćanje PDV-a, zarada, poreza i doprinosa na zarade i dr.), da snosi eventualne gubitke iz proizvodnje, da očuva vrijednost preuzete imovine - kao na dan preuzimanja organizacije proizvodnje, da nadoknadi njeno eventualno umanjeње po bilo kom osnovu, i da u tu svrhu osigura imovinu od rizika štete kod nadležne osiguravajuće kuće.

Od 8. VII 2013. kada je uveden stečaj, pa do 31. VIII 2015. u KAP-u je proizvedeno preko 95,6 hiljada tona livenog aluminijuma.

Socijalni program

Na dan otvaranja stečajnog postupka u Kombinat aluminijuma Podgorica zateklo se na radu 1.143 lica. U toku stečajnog postupka prestalo je sa radom 706 lica, koja su ostvarila jedno od prava po osnovu Socijalnog programa - pravo na isplatu otpremnine ili pravo na penziju u skladu sa zakonom. U Kombinat aluminijuma Podgorica trenutno je radno angažovano

531 lice. Broj zaposlenih u narednom periodu zavisiće od proizvodnog programa, kao i obima i dinamike realizacije planiranih investicionih aktivnosti.

Bankrot

Kako u zakonom propisanom roku od 90 dana nije dostavljen ni jedan plan reorganizacije stečajnog dužnika, nad KAP-om je, u skladu sa Zakonom o stečaju, proglašen bankrot.

Po donošenju rješenja o bankrotstvu, stečajni upravnik je u skladu sa ovlašćenjima pristupio prodaji imovine stečajnog dužnika. Prvi javni oglas za prodaju imovine stečajnog dužnika objavljen je 7. XII 2013. Na oglas su prispjele četiri ponude koje su dostavile kompanije Uniprom doo Nikšić, Politropus Alternative doo Tivat, Getsales Ltd London i Alemani Trade doo Beograd. Stečajni upravnik je donio odluku da se prihvati samo ponuda „Politropus Alternative doo“- Tivat za kupovinu dijela imovine KAP-a, a da se za ostalu imovinu raspiše drugi oglas o prodaji.

Firmi "Politropus Alternative doo" po ovom oglasu prodat je bazen crvenog mulja, objekat bivšeg Instituta za istraživanje i razvoj i zemljište sa ruiniranim objektom van Podgorice. Imovina je prodana za cijenu od 450.000 eura, uz predviđena investiciona ulaganja. Kupac je u cjelosti isplatio kupoprodajnu cijenu, nakon čega je izvršena i primopredaja imovine.

Prodaja imovine

Drugi javni oglas za prodaju preostale imovine stečajnog dužnika objavljen je 18. I 2014. Na oglas za prikupljanje pismenih ponuda prispjela je samo jedna ponuda koju je dostavila kompanija Uniprom doo Nikšić. Stečajni upravnik je prihvatio ponudu, pa je preostala cjelokupna imovina stečajnog dužnika prodana firmi "Uniprom doo" iz Nikšića, za cijenu od 28.000.000 eura i planirana investiciona ulaganja u iznosu od 76.000.000 eura. Sa kupcem je 10. VI potpisan Ugovor o prodaji, nakon čega je kupac uplatio kaparu u iznosu od 4.000.000 eura.

Nakon potpisivanja kupoprodajnog ugovora Centralnoevropska aluminijumska kompanija (CEAC), bivši vlasnik KAP-a, je pokrenula sudske postupke u Nikoziji i Privrednom sudu u Podgorici, kojim je željela da ospori validnost Ugovora. Iz tog razloga, stečajni upravnik je 10. IX dao produženje roka Unipromu za uplatu preostalih 24 miliona eura do okončanja sudskih sporova.

S obzirom da nijedan od sudskih postupaka, kako se pretpostavljalo, nije završen u roku od 6 mjeseci, 11. III 2015. je zaključen Aneks II Ugovora o kupoprodaji, nakon čega je Uniprom uplatio još 10.020.000 eura, a 7. VIII 2015. je uplaćen i preostali iznos kupoprodajne cijene od 13.980.000 eura, čime je okončan postupak prodaje imovine Kombinata aluminijuma u stečaju.

Nakon uplate cjelokupnog iznosa na kupca je prenijeto pravo svojine na imovini koja je bila predmet prodaje. Kako je kupac u cjelosti ispunio sve uslove iz Ugovora o prodaji, obaveza KAP-a u stečaju je da i on kao prodavac ispuni ugovorene obaveze, kako bi se izvršila primopredaja imovine.

Zatvaranje stečaja

Iz novčanih sredstava koja su ostvarena prodajom imovine KAP-a u stečaju formiraće se stečajna masa stečajnog dužnika, iz koje će se prioritarno namiriti troškovi stečajnog postupka i obaveze stečajne mase, a nakon toga namirivaće se potraživanja stečajnih povjerilaca u skladu sa procedurom propisanom Zakonom o stečaju, i u skladu sa isplatnim redovima utvrđenim članom 55 istog zakona.

U vezi sa kratkim osvrtom u vezi plaćanja troškova „Montenegro Bonusa“ prilikom održavanja KAP-a koristimo ovu priliku da se ukratko osvrnemo i na to pitanje:

U skladu sa Zakonom o budžetu za 2014. bila su opredijeljena sredstva za pokrivanje gubitaka „Montenegro Bonusa“ (MB), na osnovu Sporazuma o poslovno-tehničkoj saradnji, koji je potpisan između MB i stečajnog upravnika KAP-a. Ista su i utrošena za tu namjenu jer MB iz svojih prihoda, prilikom upravljanja KAP-om, nije mogao pokriti sve troškove. Ti troškovi su, dakle, namireni od strane vlasnika MB – a to je, kao što je već poznato, Vlada CG - i svrha ovih sredstava je bila samo pokrivanje gubitke nastalih u realizaciji Ugovora o poslovno- tehničkoj saradnji, na koje MB, uz savjesno poslovanje nije mogao uticati.

S obzirom da je postojao interes KAP-a i stečajnog upravnika, kao lica imenovanog da upravlja KAP-om, da se održi proces proizvodnje, odnosno spriječi umanjeње stečajne mase, bolje zaštititi i očuva imovina od krađa, propadanja i smanjenja njene vrijednosti, i obezbjeđenja bolje pozicije KAP-a radi lakše i povoljnije prodaje njegove imovine u toku stečaja, a sa ciljem da se potraživanja povjerilaca namire u najvećoj mogućoj mjeri, organizaciju poslovanja KAP-a u toku stečaja, stečajni upravnik je Ugovorom o poslovno-tehničkoj saradnji sa Montenegro Bonusom prenio na MB.

Državna pomoć

Na osnovu Uredbe o dopunama uredbe o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Službeni list CG“ br. 27/10, 34/11, 16/14), Ministarstvo finansija je donijelo tri Pravilnika o listi pravila državne pomoći („Službeni list CG“ br. 35/14, 02/15 i 38/15) u okviru kojih je objavljeno ukupno **20 akata** EU iz ove oblasti.

U narednom periodu Ministarstvo finansija je planiralo da redovno ažurira plan izmjena zakona, kao i objavljuje relevantna akata mekog prava iz oblasti državne pomoći, prateći dinamiku institucija Evropske Unije u donošenju pravila državne pomoći.

Sprovođenje

U skladu sa zaključcima sastanka Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, održanog 28. i 29. V 2015. u Podgorici, pripremljen je prvi nacrt Zakona o kontroli državne pomoći i poslat Evropskoj komisiji na komentare. U cilju adekvatnog sprovođenja pravila državne pomoći, kao i inkorporiranja komentara Evropske komisije u nacrt Zakona o kontroli državne pomoći, Ministarstvo finansija angažovalo je ekspertsku pomoć podsredstvom Instrumenta tehničke pomoći i razmjene informacija Evropske komisije (TAIEX).

U izvještajnom periodu je, u cilju stvaranja uslova za uravnoteženi regionalni razvoj, ostvaren napredak u smislu usklađivanja Predloga uredbe o biznis zonama sa pravilima državne pomoći, kao i finalizacije Zakona o slobodnim zonama. Napominjemo, da se u

narednom periodu očekuju izmjene poreskih zakona usklađenih sa pravilima *de minimis* državne pomoći, ali ne u domenu državne pomoći.

Kada je riječ o realizovanim aktivnostima u dijelu kreiranja sveobuhvatnog popisa svih mjera državne pomoći pokrivenih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, na spisku se nalaze sljedeći zakoni:

- Zakon o javnim radio-difuznim servisima;
- Zakon o elektronskim medijima;
- Zakon o komunalnim djelatnostima;
- Zakon o regionalnom vodosnabdijevanju;
- Zakon o nacionalnim parkovima;
- Zakon o visokom obrazovanju;
- Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju;
- Zakon o koncesijama;
- Zakon o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika;
- Zakon o energetici;
- Zakon o poštanskim uslugama;
- Zakon o otpisu kamate na poreske i carinske obaveze;
- Zakon o porezu na promet nepokretnosti.

U dijelu zakona koji se nalaze na popisu akata za usklađivanje sa pravilima državne pomoći: Zakon o javnim radio-difuznim servisima, Zakon o elektronskim medijima, Predlog Zakona o poštanskim uslugama i Predlog zakona o energetici su usklađeni sa pravilima državne pomoći. Pokrenuta je procedura *ex-officio* za Zakon o komunalnim djelatnostima.

U vezi sa prethodno navedenim, planirane su izmjene Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju i Zakona o porezu na promet nepokretnosti. Takođe, planirana je izrada Zakona o javno-privatnom partnerstvu, koji će zamijeniti dosadašnji Zakon o koncesijama. Takođe, kada je riječ o Zakonu o nacionalnim parkovima dovoljno je izmijeniti Statut preduzeća javnog preduzeća „Nacionalni parkovi“.

Nakon što je iz sredstava javnog informisanja Komisija za kontrolu državne pomoći saznala da je vlasnik „Uniprom“-a uplatio cjelokupnu cijenu pri prodaji imovine KAP-a kroz stečajni postupak, Komisija je uputila dopis resornom ministru (akt br. 01-82/1 od 14. IX 2015.), kojim traži da ovo ministarstvo dostavi sve relevantne informacije i dokumentaciju, kako bi, u skladu sa dogovorom sa Evropskom komisijom, pripremila mišljenje da li je bilo ekonomskog kontinuiteta pri prodaji imovine KAP-a, kako bi se na taj način stekli uslovi za potencijalno ispunjavanje predmetnog mjerila.

Ministarstvo finansija je pripremlilo Godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2014. Nadalje, Komisija za kontrolu državne pomoći je usvojila Godišnji izvještaj i isti poslala na razmatranje Vladi Crne Gore. Takođe, Vlada je usvojila Izvještaj u junu i isti je prosljeđen Skupštini Crne Gore na dalju proceduru. S tim u vezi, isti je bio septembru na razmatranju na Odboru u Skupštini.

Uzimajući u obzir da je Vlada Crne Gore, donijela Odluku o izmjeni i dopunama Poslovnika Vlade Crne Gore ("Službeni list Crne Gore" br. 31/15), koja uvodi novinu u smislu obaveze svih organa koji materijale dostavljaju Vladi Crne Gore na odlučivanje, da uz iste dostave i mišljenje Komisije za kontrolu državne pomoći, u izvještajnom periodu predložena je izmjena Pravilnika o unutrašnjoj sistematizaciji i organizaciji Ministarstva finansija. U vezi sa navedenim, a zbog povećanog obima posla, u Odjeljenju za državnu pomoć zaposleno je tri nova službenika.

U maju tekuće godine završen je EU projekt "Jačanje upravljačkih kapaciteta u oblasti državne pomoći u Crnoj Gori – SAM Projekat", koji je predstavljao značajnu podršku Odjeljenju za državnu pomoć prilikom usklađivanja akata sa pravilima državne pomoći.

U prethodnom periodu, uz podršku EU eksperata koji su bili angažovani na IPA projektu za državnu pomoć, finalizovan je četvrti priručnik koji je bio planiran Projektom, Priručnik o dodjeljivanju i praćenju državne pomoći.

U pripremi je novi Zakon o kontroli državne pomoći, za koji smo dobili ekspertsku pomoć EU preko TAIEX-a. Pripremljen je prva verzija nacrtu koja će se slati EK na čitanje, a onda ići na dalje usaglašavanje. Zakonom je tretirano i pitanje operativno nezavisnog tijela za kontrolu državne pomoći, obzirom da je to jedan od zahtjeva EK za otvaranje *Poglavlja 8*. Postignut je konsenzus da će se najvjerovatnije formirati poseban organ u okviru državne uprave za kontrolu državne pomoći, i s tim u vezi, u pripremi su odredbe zakona koje bi ovo pitanje tretirale.

5. TRGOVINA, INDUSTRIJA, CARINE I POREZI

Sloboda kretanja robe

1. Strategije Crne Gore za primjenu pravne tekovine u oblasti slobode kretanja robe

U pogledu implementacije **Strategije Crne Gore za primjenu pravne tekovine u oblasti slobode kretanja robe i realizacija obaveza predviđenih akcionim planom** za njenu primjenu, od juna 2015. do danas donijeto je 13 propisa u skladu s navedenim planovima, i to:

- Zakon o biocidnim proizvodima;
- Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o mjernim jedinicama;
- Uredba o maloprodajnim cijenama lijekova;
- Pravilnik o zahtjevima za stepene korisnosti novih toplovođenih kotlova na tečno i gasovito gorivo;
- Pravilnik o bezbjednosnim uslovima koje moraju da ispunjavaju pirotehnička sredstva;

- Pravilnik o tehničkim zahtjevima i postupcima za ocjenjivanje usaglašenosti, znakovima i načinu označavanja eksplozivnih materija;
- Pravilnik o visini troškova za izdavanjaodobrenja za sredstva za ishranu bilja;
- Pravilnik o način skladištenja i rukovanjaamonijum-nitratnih đubriva visokekoncentracije azota;
- Pravilnik o bližim uslovima za upis, sadržaj i način vođenja Liste sredstava za ishranu bilja;
- Pravilnik o načinu propisivanja i izdavanja lijekova;
- Pravilnik o sadržini i načinu vođenjaevidencija pravnih lica koja se baveproizvodnjom i/ili prometom prekursora;
- Pravilnik o obliku i sadržini izvještaja pravnoglica koje je izvršilo uvoz ili izvoz prekursora;
- Pravilnik o podacima i sadržini izvještaja o proizvodnji i prometu prekursora.

Očekuje se da do kraja godine realizacija obaveza dostigne stoprocentnu ispunjenost. Takođe je planirana i revizija Akcionog plana do kraja godine kako bi se uzela u obzir i nova pravna tekovina i odredili rokovi za njeno preuzimanje. Istovremeno će biti pripremljen II polugodišnji izvještaj o implementaciji Akcionog plana za primjenu Strategije za period zaključno sa decembrom 2015, i isti će biti dostavljen Vladi na usvajanje, a potom EK.

Crna Gora trenutno radi na ispunjenju obaveza po pitanju trećeg mjerila za otvaranje 1. poglavlja, koje se odnose na izradu Akcionog plana za usaglašavanje sa članovima 34-36 UFEU. Očekuje se da će ovaj Akcioni plan biti usvojen do kraja 2015.

Kara je riječ o aktivnostima institucija infrastrukture kvaliteta i tržišnog nadzora u nastavku je dat ažurirani prikaz istog u periodu od juna mjeseca 2015.

2. Aktivnosti institucija infrastrukture kvaliteta i tržišnog nadzora

2.1 Ključne aktivnosti ATCG-a u periodu jun – decembar 2015.

ATCG je u avgustu akreditovalo jedno novo tijelo za ocjenu usaglašenosti (TOU) koje pripada grupi laboratorija za ispitivanje:

- Laboratorija za ispitivanje Instituta za razvoj i istraživanja u oblasti zaštite na radu – Podgorica (oblast/obim ispitivanja: električna ispitivanja – nivo izlaganja ljudi električnim i magnetskim poljima niskih učestanosti na otvorenom/zatvorenom prostoru).

U oktobru 2015, ATCG je akreditovalo prvo tijelo za ocjenu usaglašenosti (TOU) koje pripada grupi sertifikacionih tijela za sisteme menadžmenta:

- Institut za certifikacije sistema, ekspertizu, obuku i usluge D.O.O Podgorica (oblast/obim sertifikacije: sertifikacija sistema menadžmenta bezbijednošću hrane).

Važno je navesti da je u oktobru 2015. obim akreditacije nacionalnog Zavoda za metrologiju, koji pripada grupi laboratorija za kalibraciju, proširen na oblasti pritiska, električnih veličina, frekvencije i vremenskog intervala.

Zaključno sa početkom decembra 2015, u nacionalnom sistemu akreditacije postoji ukupno 26 TOU akreditovanih od strane ATCG, od kojih 18 pripadaju grupi laboratorija za ispitivanje, 2 pripadaju grupi laboratorija za kalibraciju, 4 pripadaju grupi kontrolnih tijela, 1 grupi sertifikacionih tijela za sertifikaciju proizvoda i 1 grupi sertifikacionih tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta.

U periodu izvještavanja ATCG je sprovelo 3 početna ocjenjivanja u cilju dodjeljivanja akreditacije tijelima za ocjenu usaglašenosti. U skladu sa Planom nadzornih posjeta i ponovnog ocjenjivanja akreditovanih organizacija, ATCG je sprovelo 12 nadzornih posjeta i 3 ponovna ocjenjivanja u cilju praćenja kompetentnosti i održavanja akreditacije tijela za ocjenu usaglašenosti.

U skladu s obavezama koje proističu iz punopravnog članstva u Evropskoj kooperaciji za akreditaciju (EA), predstavnik ATCG-a je prisustvovao sjednici i uzeo učešće u radu Generalne Skupštine Evropske kooperacije za akreditaciju (GA EA), održanoj u novembru 2015. u Budimpešti. Predstavnik ATCG-a je prisustvovao sjednici i uzeo učešće u radu EA MAC komiteta, održanog u oktobru 2015. u Berlinu. Predstavnik ATCG-a je prisustvovao sjednici i uzeo učešće u radu EA LC tehničkog komiteta (komitet za laboratorije), održanog u septembru 2015. u Beogradu. Takođe, iz obaveza koje proističu iz punopravnog članstva u EA, ATCG je u periodu izvještavanja nastavilo da doprinosi radu EA kroz redovnu razmjenu relevantnih informacija i učešće u razvoju procedura i pravila EA putem davanja komentara na nacрте dokumenata i glasanja, s ciljem njihovog usvajanja.

U skladu s obavezama koje proističu iz pridruženog članstva u Međunarodnoj kooperaciji za akreditaciju laboratorija (ILAC), predstavnik ATCG-a je prisustvovao sjednici i uzeo učešće u radu Generalne Skupštine ILAC/IAF, održanoj novembru u Milanu. Takođe, iz obaveza koje proističu iz pridruženog članstva u ILAC, ATCG je u periodu izvještavanja nastavilo da doprinosi radu ILAC-a kroz redovnu razmjenu relevantnih informacija i učešće u razvoju procedura i pravila ILAC/IAF putem davanja komentara na nacрте dokumenata i glasanja, s ciljem njihovog usvajanja.

U periodu izvještavanja, a na osnovu prethodno potpisanih bilateralnih sporazuma o saradnji, ATCG je nastavilo saradnju sa nacionalnim akreditacionim tijelima zemalja regiona (Srbije, Makedonije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Albanije). Saradnja je uključivala razmjenu informacija, iskustva, ocjenjivača, organizovanje zajedničkih skupova, obuka i sl.

2.2 Metrologija

Zavod za metrologiju kontinuirano sprovodi aktivnosti u oblasti naučne, pravne i industrijske metrologije i kontroli predmeta od dragocjenih metala.

Vlada je, 16. VII 2015, utvrdila Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za metrologiju, kojim su sistematizovana radna mjesta za ukupno 52 izvršioca uključujući i starješinu Zavoda. U Zavodu za metrologiju je sada 36 izvršilaca koji su u stalnom radnom odnosu.

Hrvatska agencija za akreditaciju (HAA) i ATCG su u novembru 2015. utvrdili da je Zavod za metrologiju kompetentan prema MEST EN ISO/IEC 17025:2011 za kalibraciju manometara,

kalibraciju standarda i instrumenata za mjerenje električnih veličina, frekvencije i vremena. Dakle, Laboratoriji za pritisak, Laboratorij za masu, Laboratorij za dužinu, Laboratorij za temperaturu, Laboratoriji za električne veličine i Laboratoriji za vrijeme i frekvenciju mogu pružati usluge kalibracije klijentima iz Crne Gore i inostranstva.

Prvi CMC koji se odnosi na termometriju je objavljen u objavljenom CMC-u u BIPM KCDB 10. XI 2015.

U skladu s Akcionim planom za sprovođenje Strategije slobode kretanja robe 2014 – 2018, izrađen je Nacrt strategije razvoja metrologije 2016 – 2018, čije se usvajanje očekuje do kraja decembra. Pored potpune usaglašenosti sa Strategijom SKR u smislu prenošenja pravne tekovine, Strategija metrologije kao glavni cilj prepoznaje pravnu i naučnu metrologiju.

2.3 Standardizacija

U oblasti standardizacije, ključna aktivnost u posmatranom periodu se odnosila na donošenje novog Zakona o standardizaciji u cilju njegovog usklađivanja s Regulativom 1025/12.

Tokom druge polovine 2015. ISME je donio 1.400 crnogorskih standarda (MEST) i srodnih dokumenata, u potpunosti usklađenih s evropskim i međunarodnim standardima. Od tog broja, 99 čine harmonizovani standardi.

U periodu 21-23. X u Zagrebu je održana IV Balkanska konferencija o standardizaciji. Pored Hrvatskog zavoda za norme, koji je bio domaćin, na konferenciji su učestvovali predstavnici nacionalnih tijela za standardizaciju Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije, Srbije, Turske i Kosova (u svojstvu posmatrača).

Pod pokroviteljstvom EK, a u organizaciji DG Joint Research Centre (JRC Enlargement and Integration Action), u Zagrebu je u oktobru održana radionica o izradi karata za klimatska i seizmička djelovanja pri projektovanju kontrukcija na Balkanu, koja je bila namijenjena balkanskim zemljama koje nisu članica EU.

2.4 Nadzor proizvoda na tržištu

Usklađivanje zakonodavstva

Na osnovu Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu, donijeti su sljedeći podzakonski akti:

- Odluka o obrazovanju Koordinacionog tijela za nadzor na tržištu,
- Uredba o grupama proizvoda nad kojima organi nadzora na tržištu vrše nadzor.

Vlada Crne Gore je donijela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za nadzor na tržištu, u čijem su sastavu predstavnici Uprave za inspeksijske poslove, Uprave carina, Ministarstva ekonomije, Ministarstva saobraćaja i pomorstva i Ministarstva unutrašnjih poslova. Koordinaciono tijelo je 23. juna održalo sjednicu posvećenu planiranju sprovođenja inspeksijskog nadzora određene grupe proizvoda.

Članovi Koordinacionog tijela pripremaju Nacrt Opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu za 2016, koji će se na sljedećoj sjednici ovog tijela razmatrati i nakon objedinjavanja usvojiti.

U proaktivnom nadzoru, shodno Godišnjem programu nadzora na tržištu, nadležne inspekcije su, u datom periodu, kontrolisale:

- Obuću, električne svjetiljke opšte namjene, tekstil, kristalno staklo, električne bušilice, sobne grijalice (Tržišna inspekcija);
- SRD uređaje, bebi alarme, tablet uređaje (Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i usluge informacionog društva);
- Sredstva za zaštitu bilja, sredstva za ishranu bilja (Fitosanitarna inspekcija);
- Gorivo (Ekološka inspekcija).

U reaktivnom nadzoru Tržišna inspekcija, Zdravstveno-sanitarna inspekcija i Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i usluge informacionog društva, pratile su opasne proizvode na osnovu podataka preuzetih iz RAPEX-a, po informacijama iz drugih izvora, po obavještenju inspektora iz nadzora.

U navedenom periodu, izvršena su ukupno 943 inspeksijska pregleda od čega 302 pregleda u proaktivnom nadzoru (po programu) i 641 pregled u reaktivnom nadzoru (po RAPEX obavještenjima 540, po informacijama iz drugih izvora 81, po obavještenjima inspektora iz nadzora 19, po prijavi potrošača 1).

Na tržištu Crne Gore, u proaktivnom i reaktivnom nadzoru, ukupno je pronadjeno 105 vrsta opasnih proizvoda u ukupnoj količini od 4295 komada. Od ovog broja, 32 vrste u količini od 1332 komada (plastične stolice - 3 vrste u količini od 875 komada, fen za kosu - 1 vrsta u količini od 4 komada, prenosna dječja lampa - 2 vrste u količini od 14 komada, oprema za plivanje - šlauf - 1 vrsta u količini od 2 komada, naočare za sunce - 1 vrsta u količini od 40 komada, ulje za sunčanje - jedna vrsta u količini od 7 komada, farba za kosu - jedna vrsta u količini od 33 komada, dječja odjeća - 21 vrsta u količini od 286 komada, električna kvarcna grijalica - 1 vrsta u količini od 71 komad) predstavljaju opasne proizvode sa ozbiljnim rizikom. Opasnih proizvoda bez ozbiljnog rizika je 73 vrste u ukupnoj količini od 2963 komada (obuća - 31 vrsta u količini od 590 komada, električna svjetiljka opšte namjene - 6 vrsta u količini od 16 komada, dječja kolica - 5 vrsta u količini od 5 komada, tekstil - 14 vrsta u količini od 547 komada, kristalno staklo - 13 vrsta u količini od 1734 komada, fen za kosu - 1 vrsta u količini od 6 komada, električne bušilice - 3 vrste u količini 65 komada).

Inspektori su izrekli mjeru trajne zabrane prometa za 32 vrste u količini od 1332 komada opasnih proizvoda koji predstavljaju ozbiljan rizik, dok je mjera privremene zabrane prometa izrečena za 73 vrste u količini od 2963 komada opasnih proizvoda koji ne predstavljaju ozbiljan rizik.

Mjera opoziva je naložena za 3 vrste opasnih proizvoda u količini od 925 komada. U navedenom periodu, po rješenjima inspektora uništeno je 8 vrsta opasnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom u količini od 1089 komada.

Napomena: Statistički podaci o pronađenim opasnim proizvodima na tržištu Crne Gore, u periodu od juna do decembra 2015. se dostavljaju 1. XII 2015.

Oporezivanje

1. Zakonodavstvo i institucionalni/administrativni kapaciteti (najnovije informacije o napretku ostvarenom nakon posljednjeg sastanka Pododbora)

U cilju usklađivanja poreskih propisa sa Direktivama EU u oblasti indirektnog oporezivanja pripremljen je *Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama* (nalazi se u skupštinskoj proceduri), kojim se predlaže dalja harmonizacija akciznog zakonodavstva sa propisima Evropske unije, u dijelu oporezivanja energenata, kao i povećanje akciznih stopa za pojedine vrste mineralnih ulja. Takođe, *Predlogom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost*, čiji predlog će biti upućen Vladi do kraja tekuće godine, predlaže se usklađivanje sa Direktivom Savjeta 2006/112 EZ, posebno u dijelu definisanja mjesta oporezivanja kao i. U oblasti direktnog oporezivanja pripremljene su izmjene *Zakona o porezu na dobit pravnih lica* (planirano je da bude upućen Vladi do kraja godine), dok se izmjenama *Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica*, predlaže produženje više stope poreza na lična primanja koja su u bruto iznosu iznad 720 eura i za 2016, s tim da bi viša stopa bila 11%, umjesto dosadašnje 13%.

Institucionalni/administrativni kapaciteti

- Formirana je Radna grupa koju čine predstavnici Ministarstva finansija, Poreske uprave i eksperati s Univerziteta Crne Gore koji rade na stabilizaciji sistema Poreske uprave i njegovom objedinjavanju u jedno softversko rješenje, kao i izradi strategije i plana za uspostavljanje efikasnog informacionog sistema.
- Kada je u pitanju automatska razmjena podataka između Poreske uprave i drugih institucija, urađena je sveobuhvatna analiza i dokumentovanje sistema u dijelu interoperabilnosti, napravljen je obrazac za specifikaciju podataka o razmjeni sa institucijama, sistematizovani su zahtjevi i kreiran predlog arhitekture rješenja interoperabilnosti na osnovu kojeg je implementiran sistem.
- U cilju jačanja saradnje između Poreske uprave i Uprave carina kao i objedinjavanje registara Poreska uprava je učinila dostupnim Opšti registar poreskih obveznika Upravi carina na korišćenje (februara 2015). Postignut je dogovora između dvije uprave da, ukoliko se određeno lice ne nalazi u preuzetom registru obveznika, Poreska uprava po zahtjevu dostavi podatke o istome na zahtjev Uprave carina.
- U cilju nastavka sa radom na unapređenju usluga poreskim obveznicima, naročito „Call centar“ i obukama zaposlenih, Poreska uprava nastavlja sa unapređenjem usluga poreskim obveznicima kroz aktivnosti u pravcu kompletne i sveobuhvatne informacije i edukacije poreskih obveznika, o njihovim pravima, ali i obavezama koje proizilaze iz važećih zakonskih propisa. Usluge se pružaju u neposrednom kontaktu, telefonskim putem, pisanom korespondencijom, elektronskom poštom, i besplatnom podjelom svih oblika poreskih prijava, izvještaja, formulara, informatora, stručnih publikacija i brošura.

Carine

U skladu sa Zaključcima sa VIII sastanka Pododbora za trgovinu, industriju, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima održanog 16. VI 2015. Uprava carina je, 15. IX 2015, dostavila Generalnom direktoratu za carine i poreze Evropske komisije (DG TAXUD) zvaničan stav Crne Gore o navedenim izmjenama (akt UC 01/02 br.D-10823/2 od 15. IX 2015).

Navedenim dopisom Uprava carina je ponovo istakla posvećenost Crne Gore i svih CEFTA strana Regionalnoj konvenciji o Pan-Euro-Mediterskim preferencijalnim pravilima o porijeklu robe i njenom revizionom procesu, a u cilju pojednostavljenja i transparentnosti pravila porijekla. Shodno tome, Crna Gora i sve CEFTA strane su podržale uvođenje pune kumulacije, ukidanje zabrane povraćaja, jedinstvenu sertifikaciju i zadržavanje Priloga II.

Takođe su istaknuti planovi i razlozi, da se na isti način izmjeni Protokol o porijeklu Sporazuma CEFTA 2006, kao i namjera da sve CEFTA strane, u tom smislu, iniciraju izmjene protokola o porijeklu u svojim sporazumima o slobodnoj trgovini sa Evropskom Unijom, EFTA zemljama i Turskom.

Evropska komisija (DG TAXUD) je u odgovorila (2015)4426644 od 22. X 2015, a Crna Gora prihvata stav DG TAXUD-a u bilateralnim odnosima s EU, EFTA zemljama i Turskom, dok je Nacrtom Odluke o izmjeni CEFTA protokola o porijeklu, u cilju uvođenja pune kumulacije i ukidanja zabrane povraćaja, predviđeno da se ista neće primjenjivati prije 26. XI 2016, što je doprinos očekivanom okončanju revizionog procesa Konvencije u skoroj budućnosti.

Trgovina

Na osnovu člana 6 Zakona o kontroli izvoza robe dvostruke namjene ("Sl. list CG", br. 30/12), Vlada Crne Gore, na sjednici od 9. VII 2015, donijela je Odluku o utvrđivanju nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene („Sl.list CG“, br. 50/15). Navedena Odluka je usklađena s Delegiranom Regulativom Komisije (EU) br. 1382/2014 od 22. X 2014. Izmjene i dopune Zakona o kontroli izvoza robe dvostruke namjene su Programom rada Vlade planirane za II kvartal 2016. . Nacrt Predlog Zakona je već pripremljen u saradnji sa ekspertima EU – BAFA, i najvećoj mogućoj mjeri će biti usaglašen sa propisima EU.

Crna Gora konstantno radi na unaprjeđenju administrativnih kapaciteta uz pomoć predstavnika EU-BAFA, EXBS i OPCW, i biće spremna da primjenjuje propise iz ove oblasti. Ipak, imajući u vidu kompleksnost liste roba dvostruke namjene, nadležnim organima će i u narednom periodu biti potrebna tehnička pomoć pomenutih institucija.

6. SAOBRAĆAJ, ŽIVOTNA SREDINA, ENERGETIKA I REGIONALNI RAZVOJ

Životna sredina i klimatske promjene

Krajem jula 2015. u okviru Ministarstva održivog razvoja i turizma postala su operativna 2 nova Direktorata: Direktorat za klimatske promjene i Direktorat za evropske integracije i međunarodnu saradnju, imenovanjem generalnih direktora i angažovanjem službenika koji su predviđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

U izvještajnom periodu, predstavnici Crne Gore aktivno i redovno su učestvovali u radionicama organizovanim u okviru projekta ECRAN („Environment and Climate Regional Accession Network“).

Informacija o procesu izrade Nacionalne strategije usklađivanja i implementacije s Akcionim planom za poglavlje 27

Crna Gora je u fazi izrade Nacionalne strategije s akcionim planom za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena. Rađeno je deset zasebnih dokumenata za svaki podsektor u okviru 27. poglavlja, što je dovelo do neuravnoteženog kvaliteta izrađenih materijala, koje nije bilo moguće objediniti u jedan kvalitetan strateški dokument. Nakon najnovijih komentara i smjernica EK iz juna 2015, pristup je izmijenjen i intenzivirane su aktivnosti na unapređenju kvaliteta dokumenta.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je obrazovalo radnu grupu, koju osim predstavnika ovog Ministarstva čine i predstavnici Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva ekonomije, Agencije za zaštitu životne sredine, Centra za ekotoksikološka ispitivanja, Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju, Uprave za vode, Zavoda za statistiku. Koordinaciju radnom grupom za izradu strategije vrši novoformirani Direktorat za EU integracije i međunarodnu saradnju u Ministarstvu održivog razvoja i turizma. Podršku RG u izradi strategije pružaju eksperti koji su angažovani kroz projekat finansiran iz IPA sredstava „Izrada Nacionalne strategije usklađivanja u oblasti životne sredine“, a koji je počeo s realizacijom septembra 2015.

Izrada dokumenta se realizuje kroz dvije faze: 1. prikupljanje svih raspoloživih podataka, pravnog statusa, liste relevantnih EU propisa i nacionalnih propisa koji su na snazi, kao i ažuriranje postojećih, odnosno izrada novih tabela usklađenosti, kao i upitnici o sprovođenju; 2. priprema dokumenta koji se sastoji od pravne, institucionalne i ekonomsko-finansijske komponente. Prva faza je već završena i radna grupa zajedno s ekspertima već radi na drugoj fazi. Prvenstveno su utvrđeni pravni, institucionalni i ekonomski nedostaci, a trenutno se radi na definisanju izazova, postavljanju strateških ciljeva i planiranju konkretnih mjera i aktivnosti u pogledu usklađivanja propisa, institucionalne organizacije, jačanja kapaciteta i finansiranja cjelokupnog procesa u realističnom vremenskom okviru u kom zemlja može da postigne potpunu usklađenost s pravnom tekovinom EU u oblasti životne sredine.

Dodatno, formiran je i Upravni odbor IPA projekta „Izrada Nacionalne strategije usklađivanja u oblasti životne sredine“, kojim, s obzirom na značaj koji je prepoznat, predsjedava ministar održivog razvoja i turizma, a čine ga visoki predstavnici Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstva finansija, Ministarstva ekonomije, Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Ministarstva unutrašnjih poslova, Agencije za zaštitu životne sredine. Uloga Upravnog odbora je da usmjerava i nadzire proces izrade strateškog dokumenta, ali i da služi kao forum za diskusiju o važnim pitanjima i učestvuje u donošenju odluka. Sjednice Upravnog odbora se održavaju jednom u tri sedmice.

Planirano je da preliminarni nacrt strategije bude pripremljen do 18. XII 2015, što će dati jasniju sliku trenutnog stanja, ukazati na nedostatke, definisati ciljeve i ključne mjere i istovremeno omogućiti da se odredi precizna dinamika dalje izrade dokumenta.

Upravljanje otpadom

Vlada je 24. IX 2015. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom. U toku je procedura dostavljanja ovog akta Skupštini Crne Gore.

Vlada je 30. VII 2015. donijela Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015-2020.

Vlada je 9. VII 2015. donijela Strategiju upravljanja otpadom Crne Gore do 2030.

Kvalitet voda

Zakonodavni okvir

Skupština je donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vodama** („Sl. list CG“, br. 48/15) kojim se uređuje pravni status i način integralnog upravljanja vodama, vodnim i priobalnim zemljištem i vodnim objektima, uslovi i način obavljanja vodne djelatnosti i druga pitanja od značaja za upravljanje vodama i vodnim dobrom.

U fazi predloga su: **Pravilnik o bližem sadržaju preliminarne procjene rizika od poplava, Pravilnik o kriterijumima za određivanje osjetljivih područja i kriterijumima za utvrđivanje ranjivih područja, načinu sprovođenja monitoringa koncentracije nitrata iz poljoprivrednih izvora u slatkim površinskim i podzemnim vodama i monitoringa eutrofikacije slatkih površinskih voda, estuarskih i priobalnih voda i Pravilnik o utvrđivanju ekološki prihvatljivog protoka voda.** U fazi nacrta je **Pravilnik o određivanju granica podslivova i područja malih slivova.**

U oblasti **upravljanja otpadnim vodama i vodosnabdijevanju**, realizovane su sljedeće aktivnosti i projekti:

- Radovi na izgradnji postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Nikšić su završeni.
- Nastavljena je realizacija projekta izgradnje vodovodne i kanalizacione mreže u Tivtu i isti obuhvata izgradnju 17.6 km kanalizacione i 14,5 km vodovodne mreže i 12 kanalizacionih pumpnih stanica. Vrijednost ugovora je 9.49 miliona €. Projekat se sastoji od nekoliko segmenata. Radovi su završeni i u toku je primopredaja.
- Nastavljeni su radovi na izgradnji vodovodne i kanalizacione mreže i postrojenja za tretman otpadnih voda u opštini Herceg Novi. Na kanalizacionom sistemu završeno je oko 89% ugovorenih radova za izgradnju kanalizacione mreže i oko 66,7% za izgradnju pumpnih stanica, kao i 90% ugovorenih radova za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (kapaciteta 63.500 ES). Očekuje se da radovi na izgradnji postrojenja za tretman otpadnih voda budu završeni do kraja 2015.
- Na osnovu ugovora zaključenog sa odabranim izvođačem radova, firme WTE Wassertechnik, nastavljeni su radovi na izgradnji zajedničkog postrojenja za

prečišćavanje otpadnih voda za opštine Kotor i Tivat (72,000 ES). Ugovor je vrijedan 10.247 miliona €. Projekat se realizuje u skladu sa FIDIC Yellow Book. Radovi na izgradnji objekta zvanično su počeli 23. I 2015, a pretpostavlja se da će postrojenje biti pušteno u rad u junu 2016.

- U izvještajnom periodu, došlo je do značajnog napretka u pogledu administrativnih zahtjeva za projekat izgradnje vodovodne i kanalizacione mreže u opštini Bar. Izdato je deset od dvanaest građevinskih dozvola koje se odnose na smanjeni paket obaveznih mjera.
- Projekat u Danilovgradu uključuje rješavanje pitanja otpadnih voda i izgradnju nove i rekonstrukciju postojeće vodovodne mreže. Dio projekta koji se odnosi na snabdijevanje vodom, vrijedan 760.000 €, je završen.
- U opštini Pljevlja, radovi na izgradnji glavnog kolektora otpadnih voda i kanalizacione mreže u vrednosti od 1.021.000 € su u toku i isti će biti završeni do kraja ove godine. Izabran je izvođač radova na izgradnji postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (FIDIC-Žuta knjiga). Urađen je Glavni projekat i otpočeli su pripremni radovi. Kapacitet postrojenja je 28.000 ES (6 miliona €) u prvoj fazi;
- U opštini Rožaje, mora se ponovo raditi Idejni projekat za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, zbog promjene lokacije postrojenja. Nova lokacija je povoljnija. Završena je izgradnja primarnog cjevovoda za snabdijevanja vodom dužine 7.4 km i izgradnja rezervoara 2.000 m³. U toku je izrada projektne dokumentacije za kanalizacionu mrežu.
- U opštini Berane, nastavljene su aktivnosti u vezi s izgradnjom kanalizacione mreže i postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. U toku je evaluacija ponuda za izvođenje građevinskih radova na postrojenju i kanalizacionoj mreži.
- U opštini Plav, u toku je izrada glavnog projekta za izgradnju kanalizacione mreže.
- U opštini Bijelo Polje, nije bilo značajnijih aktivnosti na realizaciji projekta za upravljanje otpadnim vodama, u odnosu na prethodni period - pripremljena je tendersku dokumentacija za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i ugovoreni su radovi za izgradnju kanalizacione mreže po sistemu "projektuj i izgradi" (3.1 miliona €). U toku je izrada glavnog projekta za kanalizacionu mrežu. Takođe je ugovoren i nadzor nad radovima (440.000eur).
- U opštini Cetinje, potpisan je ugovor za izgradnju kanalizacione mreže, koji se finansira iz IPA 2011 i IPF MV programa (3,1 miliona €). Glavni projekat za prvu fazu je završen. Radovi će biti završeni do kraja 2015.
- U toku je tenderska procedura za izbor izvođača radova na rekonstrukciji magistralnog vodovoda u opštini Andrijevica (600.000 €). Tenderska procedura za nadzor nad radovima je završena, kao i izgradnja hlorne stanice i rekonstrukcija vodozahvata Krkori.
- Za izgradnju dijela kanalizacione mreže u opštini Ulcinj pripremljena je tenderska dokumentacija za izbor izvođača radova i objava tendera se očekuje u decembru 2015.
- U opštini Šavnik, u toku je priprema Glavnog projekta za izgradnju postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i dijela kanalizacione mreže. Očekuje se da izgradnja počne u decembru 2015.

- U opštini Mojkovac, u toku je realizaciju projekta izgradnje sistema za tretman kanalizacionog mulja, u iznosu od 250.000 €. U prethodnom periodu završena je projektna dokumentacija, revidovan je Glavni projekat i dobijena građevinska dozvola. Izgradnja je u toku.

Ulcinjaska Solana

Povodom aktuelne situacije na Solani, koja je pokrenula reakcije domaće i inostrane javnosti, Vlada je 28. V 2015. usvojila Informaciju o značaju Solane kao Emerald područja u Crnoj Gori posebne biološke i prirodne vrijednosti i u zaključcima opredijelila potreban iznos nedostajućih sredstava od €80.000 kako bi stanje s infrastrukturom bilo sanirano i na taj način se spriječila degradacija biodiverziteta na ovom području. Podsjećanja radi, u opredjeljivanju neophodnih sredstava, pored Vlade, učešće Privrednog suda je bilo €25.000, a iz donacije UNDP opredijeljeno je 35.000€.

Do sada je izvršena kompletna rekonstrukcija na pumpnom postrojenju Đerane, kao i uvođenje potpuno nove elektro opreme i transformatora, kao i građevinski radovi na obezbjeđenju objekata za sve elektro sisteme.

Na sjednici Koordinacionog tima za Ulcinjsku solanu održanoj 27. VI 2015. zaključeno je da bi pumpe mogle biti puštene u rad već 1. VII 2015. Međutim, tokom sanacije u međuvremenu nastalog kvara na transformatoru, pumpe su 10. VII 2015. stavljene u funkciju.

Tokom jula 2015. raspisan je konkurs za davanje u zakup imovine Solane, na koji se javilo JP „Nacionalni parkovi Crne Gore“.

Krajem avgusta (24. VIII 2015.) sklopljen je Ugovor o zakupu na godinu dana između AD Solana „Bajo Sekulić“ u stečaju i Javnog preduzeća „Nacionalni parkovi Crne Gore“. Tim ugovorom, Javno preduzeće se obavezalo da, sa pažnjom dobrog domaćina, preduzima potrebne mjere i radnje kako bi se održao i unaprijedio uspostavljeni ekosistem u cjelokupnom području. Kako je planirano ugovorom, mjere zaštite će se odnositi na 2/3 područja Solane, dok će se kroz promociju i razvoj turističke ponude na bazi prirodnih potencijala (zdravstveni turizam, wellness centri, rekreativni turizam-bird watching, hiking i dr.) omogućiti dodatna valorizacija zakupljene imovine. Takođe, ugovorom je precizirano da ukoliko JP „Nacionalni parkovi“ pronađu partnera za proizvodnju soli ili razvoj drugih komplementarnih djelatnosti u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom, posebnim ugovorom se može dati dio imovine Solane neophodan za odvijanje procesa proizvodnje soli.

Vlada je krajem avgusta 2015. usvojila Informaciju o daljim aktivnostima na Solani i obavezala se da, iz tekuće budžetske rezerve, obezbijedi €317.000 za dalje aktivnosti na Solani (za zakup i upravljanje od strane JP „Nacionalni parkovi“ i sanaciju preostalih pumpi).

Do sada je, iz raspoloživog budžeta, plaćeno 10.000€ za podmirivanje duga za struju nastalog tokom postupka stečaja (od 22.064€ ukupnog dugovanja), 15. 000€ za nabavku pumpnih postrojenja i elektroinstalacije, 35. 000€ za njihovo monitiranje i 7. 000€ za građevinske radove.

JP „Nacionalni parkovi“ su 17. VII 2015. **osnovali Savjetodavno tijelo**, koje od sedam članova ima dva predstavnika nevladinog sektora (CZIP i NVO „Zeleni korak“ iz Ulcinja), Ostali predstavnici su iz: Ministarstva održivog razvoja i turizma, Agencije za zaštitu životne sredine, Opštine Ulcinj, JP „Nacionalni parkovi Crne Gore“ i TO Opštine Ulcinj. Savjetodavno tijelo ima za cilj razmjenu mišljenja i informacija u vezi sa Solanom „Bajo Sekulić“, kako bi se osigurao njen održivi razvoj i zaštita. Tijelo će obezbijediti blagovremenu informisanost svih zainteresovanih subjekata o aktivnostima koje se planiraju ili realizuju u Solani. Do sada su održane dvije sjednice Savjetodavnog tijela, uz prisustvo predstavnika Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.

Ministarstvo se, u daljim naporima za očuvanje Solane, **obratiло KfW sa predlogom za saradnju** u dijelu podrške za obnavljanje preostale infrastrukture na Solani i realizaciju Plana upravljanja zaštićenim područjem koja uključuje:

1. Reparaciju druge dvije pumpe na lokacijama 16 i 31 kako bi bilo omogućeno dodatno upumpavanje slane vode u bazene Solane, što je preduslov ne samo za očuvanje biodiverziteta već i za berbu soli.
2. Izgradnja nove i adaptacija postojeće infrastrukture (adaptacija starog objekta u muzej soli s eksponatima flore i faune sa lokaliteta Solane), izgradnja Info centra sa suvernirnicom na ulazu Solane, izgradnja osmatračnica, kula i staza dužine 3.9 do 17.6 km sa kojih se pruža odličan pogled na brojna jata ptica.

Dakle, Vlada će, kao i do sada, kontinuirano raditi na zaštiti Ulcinjske solane kao posebno vrijednog ekosistema u evropskim razmjerama, a koji se nalazi na teritoriji naše države. S tim u vezi, u skorije vrijeme očekujemo i: ostvarivanje formalne zaštite Solane na međunarodnom nivou kao Ramsar područja, usvajanje Studije zaštite i PUP-a za opštinu Ulcinj.

Konačno, čitav proces vezan za ovo pitanje nastaviće da se vodi transparentno i o svim relevantnim informacijama blagovremeno će biti informisana javnost Crne Gore, Evropska komisija, kao i Evropski parlament.

Klimatske promjene

Vlada je 17. IX 2015. usvojila Nacionalnu strategiju u oblasti klimatskih promjenama do 2030. U okviru ovog dokumenta, izrađen je i usvojen tzv. namjeravani nacionalno utvrđeni doprinos (INDC) Crne Gore za smanjenje emisija GHG gasova. Crna Gora je INDC dostavila Sekretarijatu UNFCCC-ja krajem septembra 2015. Crna Gora se tim dokumentom obavezala na 30% smanjenja emisija GHG u odnosu na baznu 1990. i jasno iskazala svoju posvećenost postizanju cilja Konvencije.

Saobraćaj

Pomorski saobraćaj

Skupština je 16. VII 2015. donijela Zakon o potvrđivanju Atinske konvencije o prevozu putnika i njihovog prtljaga morem, usvojene 1974. i Protokola iz 2002. („Sl. list CG” - Međunarodni ugovori, br. 8/15). Takođe, Skupština je 31. VII 2015. donijela Zakon o potvrđivanju Pariškog memorandum o razumijevanju o kontroli države luke (Paris MoU) koji je objavljen u Sl. listu Crne Gore - Međunarodni ugovori, br. 10/15.

Sistem za nadzor i kontrolu pomorskog saobraćaja VTMISS centar je 30. X 2015. otvoren i pušten u rad, čime je u potpunosti ispunjena obaveza Direktive 2002/59/EZ.

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva objavilo je Pravilnik o načinu vršenja nadzora informisanja i upravljanja pomorskim saobraćajem "Sl. listu CG", br. 34/15 kojim se, zajedno sa Zakonom o sigurnosti pomorske plovidbe („Sl. list CG", br. 62/13), u potpunosti implementiraju odredbe Direktive 2002/59/EZ. Takođe, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je donijelo Pravilnik o vrstama zvanja i ovlašćenja, uslovima za sticanje zvanja i izdavanje ovlašćenja za članove posade broda („Sl. list CG", br. 51/15). Uredba o bližem postupku i načinu sprovođenja istraživanja pomorskih nezgoda i nesreća je objavljena je u "Sl. listu CG", broj 52/2015. Ovom Uredbom se u potpunosti prenosi Direktiva 2009/18/EZ koja mijenja i dopunjuje Direktivu 1999/35/EZ i Direktivu 2002/59/EZ.

Drumski saobraćaj

Iz nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno Direktorata za vanredne situacije, donijeti su sljedeći propisi: Pravilnik o bližem načinu organizovanja i sprovođenja provjere znanja lica koja učestvuju u utovaru i istovaru opasnih materija („Sl. list CG", br. 31/15), Pravilnik o bližem načinu organizovanja i sprovođenja provjere znanja lica zaduženog za bezbjednost prevoza opasnih materija („Sl. list CG", br. 31/15) i Pravilnik o bližem načinu organizovanja i sprovođenja provjere znanja vozača za prevoz opasnih materija („Sl. list CG", br. 31/15). Nadalje, iz nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno Direktorata za upravne unutrašnje poslove donijet je Pravilnik o uslovima u pogledu prostora, opreme i alata radionice za tahografe („Sl. list CG", br. 32/15).

Željeznički saobraćaj

Na osnovu Zakona o bezbjednosti, organizaciji i efikasnosti željezničkog prevoza („Sl. list CG", br. 1/14) donijeti su sljedeći pravilnici: Pravilnik o bližem sadržaju godišnjih izvještaja o bezbjednosti u željezničkom saobraćaju i zajedničkim pokazateljima bezbjednosti („Sl. list CG", br. 29/15) i Pravilnik o vrstama signala, signalnih oznaka i oznaka na pruzi („Sl. list CG", br. 31/15).

Vazdušni saobraćaj

U cilju konstantnog usklađivanja sa novim regulativama Evropske unije, donijeti su sljedeći podzakonski akti: Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o tehničkim zahtjevima i procedurama za obavljanje vazdušnih operacija („Sl. list CG", br. 56/15), Pravilnik o standardima i kriterijumima za nesmetanu upotrebu operativnih površina, objekata, uređaja i opreme na aerodromu („Sl. list CG", br. 56/15), Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o certifikaciji plovidbenosti i ekološkoj certifikaciji vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija („Sl. list CG", br. 57/15), Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o zahtjevima za koordinisano uvođenje data link usluga za Jedinствeno evropsko nebo („Sl. list CG", br. 60/15).

Vazduhoplovne vlasti i subjekti koji učestvuju u odvijanju vazdušnog saobraćaja Crne Gore su u periodu 7-9. XI 2015. bili predmet kontrolne posjete eksperata Evropske unije u cilju

provjere ispunjenosti uslova za završetak prve tranzicione faze ECAA Sporazuma. Nakon završene posjete, konstatovan je veliki stepen usklađenosti u svim oblastima posebno u oblasti bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva gdje je razmjenom zvaničnih dopisa projekat „One stop security“ i formalno završen.

Tokom 2014, nadležnosti postojeće Nacionalne komisije za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda vazduhoplova proširene su na pomorski i željeznički saobraćaj. Odluka o osnivanju Nacionalne komisije za istraživanje nesreća i ozbiljnih nezgoda vazduhoplova, vanrednih događaja koji ugrožavaju bezbjednost željezničkog saobraćaja i pomorskih nezgoda i nesreća objavljena je u „Sl. listu CG“, br. 59/2014.

Ruta 4 Autoput Bar-Boljare, MONRD045

Do zvaničnog početka radova na izgradnji autoputa Bar-Boljare, 11. V 2015. sprovedene su intenzivne aktivnosti u vezi s ispunjenjem svih zakonskih i ugovornih pretpostavki. Od ovog datuma teče rok od 48 mjeseci za projektovanje i izgradnju prioritetne dionice Smokovac-Uvač-Mateševo autoputa Bar-Boljare, u skladu sa zaključenim Ugovorom o projektovanju i izgradnji.

Energetika

Skupština je 16. VII 2015. donijela Zakon o potvrđivanju Ugovora o Energetskoj povelji („Sl. list CG - međunarodni ugovori“, br. 9/15).

Vlada je 30. VII 2015. utvrdila Predlog zakona o energetici i Predlog zakona o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa. Predlozi ovih zakona su u skupštinskoj proceduri.

Vlada je 8. X 2015. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju.

Ministarstvo ekonomije je donijelo Pravilnik o zahtjevima za stepene korisnosti novih toplovodnih kotlova na tečno i gasovito gorivo („Sl. list CG“, br. 41/15 od 28.VII 2015).

Regulatorna agencija za energetiku je donijela:

- Metodologiju za utvrđivanje cijena i uslova za pružanje pomoćnih i sistemskih usluga i usluga balansiranja prenosnog sistema električne energije, od 21. VII 2015;
- Odluku o usvajanju plana rada Regulatorne agencije za energetiku za 2016. godinu, od 25. IX 2015;
- Odluku o utvrđivanju predloga finansijskog plana Regulatorne agencije za energetiku za 2016, od 25. IX 2015;
- Vodič za pristup informacijama u posjedu Regulatorne agencije za energetiku, od 25. IX 2015.

Energetska efikasnost

Na osnovu Zakona o efikasnom korišćenju energije („Službeni list CG“, broj 57/14) je pripremljeno 7 podzakonskih akata na koje je dobijeno pozitivno mišljenje Sekretarijata za zakonodavstvo i očekuje se njihova objava u Službenom listu Crne Gore i to:

1. Predlog pravilnika o sadržaju programa i plana poboljšanja energetske efikasnosti jedinice lokalne samouprave i izvještaja o sprovođenju plana;
2. Predlog uputstva o mjerama energetske efikasnosti i smjernicama za njihovo sprovođenje;
3. Predlog pravilnika o metodologiji za utvrđivanje godišnje potrošnje primarne energije, sadržaju plana i izvještaj o sprovođenju plana za poboljšanje energetske efikasnosti velikog potrošača;
4. Predlog pravilnika o obaveznom označavanju energetske efikasnosti proizvoda koji utiču na potrošnju energije;
5. Predlog pravilnika o označavanju energetske efikasnosti mašina za pranje veša u domaćinstvu;
6. Predlog pravilnika o označavanju energetske efikasnosti uređaja za klimatizaciju;
7. Predlog pravilnika o uslovima za izvođenje obuke, sticanje ovlaštenja i načinu vođenja registra za vršenje energetskih pregleda.

Obavezne naftne rezerve

Vlada je 23. IV 2015. usvojila Akcioni plan za sprovođenje Direktive o obaveznim strateškim rezervama nafte i/ili naftnih derivata, koji je poslat Evropskoj komisiji. Predlogom novog Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva ekonomije predviđeno je osnivanje Direkcije za obavezne rezerve nafte koja će inicijalno vršiti ulogu Centralnog tijela za obavezne rezerve nafte. Direkcija će prvobitno imati tri zaposlena, a kasnije je predviđeno njeno osamostaljivanje i osnivanje Agencije za obavezne rezerve nafte.

U okviru Ipe 2011, u aprilu je započeo projekat „Razvoj održivog korišćenja energije“, u okviru kojeg je posebna pažnja posvećena analizi stanja i razvoju legislative za oblast strateških rezervi nafte. Konsultant koji je zadužen za implementaciju projekta je konzorcijum firmi: European Profiles (GR) i Eptisa (ES) i Emisia (GR) kao *capacity provider*. U skladu s obavezama definisanim Akcionim planom, Nacrt zakona o obaveznim naftnim rezervama je pripremljen.

Regionalna politika

Tokom referentnog perioda okončane su aktivnosti na pripremi **Akcionog plana za ispunjavanje zahtjeva kohezivne politike EU**. Finalni nacrt dokumenta prosljeđen je Evropskoj komisiji 26. VI 2015. Nakon saglasnosti Evropske komisije na tekst dokumenta, Vlada je usvojila Akcioni plan 3. IX 2015, nakon čega je dokument i zvanično dostavljen EK.

Nastavljeno je sa snaženjem **administrativnih kapaciteta** institucija uključenih u implementaciju Ipe, s tim da će posebna pažnja u narednom periodu biti usmjerena na jačanje operativnih struktura za III i IV komponentu Ipe i tijela za implementaciju programa.

7.POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO (UKLJUČUJUĆI BEZBJEDNOST HRANE)

Aktivnosti realizovane u skladu sa glavnim operativnim zaključcima sa sastanka Podobora održanog 9. XI 2015.

Predstavnici EK konstatovali da se obaveze iz SSP-a ispunjavaju planiranom dinamikom. S tim u vezi pozdravili utvđivanje Zakona o jakim alkoholnim pićima na Vladi 5. XI 2015. i iznijeli očekivanja da se i taj kao i Zakon o vinu donesu u parlamentu do kraja 2015.

Predstavnici EK ukazali na značaju monitoringa/praćenja obaveza iz Akcionih planova za sva tri pregovaračka poglavlja 11, 12 i 13. Predložili da krajem godine ili početkom sledeće Crna Gora dostavlja sažetak realizovanih obaveza iz Akcionih planova.

Evropska komisija pozdravila donošenje Programa IPARD II kao i potpisivanje Sektorskog sporazuma.

Predstavnici EK naglasili da treba dalje jačati administrativne kapacitete inspekcije i kontrole u ribarstvu kao i u dijelu inspekcija i laboratorija u bezbjednosti hrane, veterinarstvu i fitosanitarnom nadzoru.

Pripreme za sprovođenje pravne tekovine u vezi s usvojenim Akcionim planovima za sva tri pregovaračka poglavlja 11, 12 i 13

Poglavlje 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj

Vlada Crne Gore donijela je 25. VI 2015. Strategiju razvoja poljoprivrede i ruralnih područja za period 2015 - 2020. godine sa Akcionim planom za usklađivanje sa evropskim zakonodavstvom za *Poglavlje 11 - Poljoprivreda i ruralni razvoj*, što je bio preduslov za otvaranje pregovora u ovom poglavlju.

Od donošenja Strategije i Akcionog plana sprovode se sledeće aktivnosti:

- U oblasti direktnih plaćanja u 2015. je *status quo*, ali u pripremi budžeta za 2016. planirano je da se subvencije za svu biljnu proizvodnju daju po hektaru;
- Što se tiče aktivnosti Agencije za plaćanje, plan je da se Agencija početkom 2016. premjesti u nove prostorije, i na taj način će se Agencija fizički odvojiti od MPRR, s izuzetkom interne revizije. Ukupan broj zaposlenih u Direktoratu za IPARD plaćanja je 35 zaposlenih, međutim, u skladu s Akcionim planom za implementaciju Strategije razvoja poljoprivrede i ruralnih područja, plan je da se poveća broj radnih mjesta po sistematizaciji sa 35 na 63. Predloženim izmjenama, koje se tiču same unutrašnje organizacije se stvara osnova za razvoj buduće Agencije za plaćanja, usklađene sa EU zahtjevima. Sve implementacione aktivnosti su već otpočele.
- U oblasti politike CMO (zajedničko tržište poljoprivrednih proizvoda), realizovana je jedna Tajeks ekspertska misija o izradi Nacrta zakona o organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda, i biće potrebno organizovati još jednu naredne godine. Rok za donošenje ovog zakona je četvrti kvartal 2016.
- Fokus aktivnosti za politiku kvaliteta u 2015. je bio na jačanju administrativnih kapaciteta u ministarstvu kao i u akredicionom tijelu Monteorganika. Urađen je veliki broj procedura, jer se bez pripremljene specifikacije ne može imati akreditacija na nacionalnom nivou. Tokom 2015. radilo se na specifikaciji proizvoda *Pljevaljski sir*. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja konstantno radi sa proizvođačima u vezi s

postupkom registracije i elemenata specifikacije koji su neophodni za zaštitu geografske oznake proizvoda i postizanje određenih standarda.

Poglavlje 12 - Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor

Vlada Crne Gore je u prethodnom periodu intenzivno radila na usklađivanju pravnog okvira crnogorskog zakonodavstva za Poglavlje 12 s pravnom tekovinom EU. Shodno tome Skupština je usvojila sljedeće zakone:

1. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sredstvima za zaštitu bilja;
2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti dobrobiti životinja;
3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sadnom materijalu;
4. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja;
5. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja;
6. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu;
7. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stočarstvu;
8. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o identifikaciji i registraciji životinja;
9. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o reproduktivnom materijalu šumskog drveća;
10. Zakon o bezbjednosti hrane.

Zakon o bezbjednosti hrane je donio glavnu promjenu, odredio nadležni organ i doveo do reorganizacije službi nadležnih za njegovo sprovođenje. Novi zakon obezbjeđuje formiranje novog organa - Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove. S tim u vezi, formiranjem ove nove Uprave uspostaviće se novi efikasniji sistem sa jasno definisanim nadležnostima i odgovornostima, pojednostavljenim lancem rukovođenja, boljom koordinacijom i komunikacijom i olakšaće se obuka zaposlenih.

Vlada je 10. IX 2015. donijela Strategiju Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za *poglavlje 12 - Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika* s Opštim akcionim planom i Posebnim akcionim planom za kontrolu i iskorjenjivanje klasične kuge svinja čime je ispunila ono što je EK tražila od nje.

U cilju ispunjenja ciljeva Strategije, izrađen je Opšti akcioni plan za period do pristupanja koji sadrži ciljne rokove za realizaciju svih planiranih aktivnosti iz Strategije.

Na osnovu vremenskog okvira i prikazanih aktivnosti očekuje se da će Crna Gora preuzeti i sprovesti cijelu pravnu tekovinu EU u oblasti bezbjednosti hrane, veterinarstva i fitosanitarnog nadzora do dana pristupanja Crne Gore EU.

U saradnji Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstva zdravlja i Uprave za inspeksijske poslove, 3. XI 2014. donijeta je Odluka o sprovođenju postupka procjene usaglašenosti s EU zahtjevima (kategorizaciji) odobrenih objekata u poslovanju hranom i objekata za rukovanje nusproizvodima životinjskog porijekla. Na osnovu te odluke sprovedena je procjena stanja u objektima, u skladu s relevantnom pravnom tekovinom EU.

Crna Gora je poslala listu kategorizovanih objekata EK 18. XII 2014. Tokom video - konferencije održane 30. I 2015, EK je ocijenila da je dokument koji sadrži listu kategorizovanih objekata izuzetno kvalitetan i odlično strukturiran. Dato je nekoliko tehničkih sugestija koje je crnogorska strana prihvatila i poslala ažuriranu listu klasifikovanih objekata EK 5. III 2015. EK je 29. IV 2015. obavijestila crnogorsku stranu da se ovo mjerilo može smatrati ispunjenim.

Prema rezultatima kategorizacije, kada je riječ o objektima koji posluju s hranom životinjskog porijekla, od ukupno 172 objekta, svega 3 ispunjavaju standarde EU. Što se tiče objekata koji posluju s nus-proizvodima životinjskog porijekla od 6 objekata, 3 ispunjavaju standarde EU. Od objekata koji posluju s hranom neživotinjskog porijekla, 12 od ukupno 58 ispunjava standarde EU.

Poglavlje 13 – Ribarstvo

Vlada Crne Gore je donijela 25. VI 2015. Strategiju ribarstva Crne Gore 2015-2020 s Akcionim planom za prenošenje, implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU. Donošenjem ove Strategije i Akcionog plana ispunjeno je mjerilo za otvaranje poglavlja. Strategija ribarstva Crne Gore daje opšti strateški okvir, identifikujući ključne korake koje Crna Gora namjerava da preduzme kako bi se pripremila za potpuno ispunjavanje svojih obaveza koje proističu iz Zajedničke ribarstvene politike (ZRP).

Pripreme za IPARD implementaciju zadataka i povjeravanje

Program razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD II - 2014-2020 (IPARD II program) urađen je od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja – Direktorat za ruralni razvoj – Upravljačko tijelo. Program je izrađen u bliskoj saradnji sa DG AGRI Unit A5. IPARD II program za Crnu Goru usvojen je 20. VII 2015.

Vlada Crne Gore je 10. IX 2015. usvojila IPARD program. Liste prihvatljivih troškova za mjeru 1 - Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava i mjeru 3 - Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda, pripremljene od strane Upravljačkog tijela u saradnji sa Agencijom za plaćanja. Direkcija za poljoprivredu DG AGRI je odobrila Liste 15. X 2015.

Sektorski sporazum potpisan je od strane NIPAK-a (Nacionalni IPA kordinator) 3. XI 2015. S tim u vezi Zakon o ratifikaciji sektorskog sporazuma može da ide u Skupštinu na ratifikaciju. Takođe, prije potpisivanja sektorskog sporazuma, Vlada je usvojila Informaciju o sektorskom sporazumu kojim se utvrđuju pravila za upravljanje i sprovođenje finansijske pomoći EU Crnoj Gori.

U vezi sa radnim prostorijama za Agenciju za Ipard plaćanja kroz projekat Svjetske banke (MIDAS), MPRR je počelo adaptaciju prostorija. Ugovor sa građevinskom firmom potpisan je 1. VI 2015. i radovi su počeli i trenutno još uvijek traju. Nakon završetka adaptacije, u skladu sa ugovorom, prostorije će biti u skladu sa relevantnim bezbjednosnim standardima. Zbog nekih kašnjenja zbog građevinske birokratije, finalizacija radova i premještanje Agencijeu novu zgradu je odloženo od kraja novembra 2015. za sredinu januara 2016.

8. INOVACIJE, LJUDSKI RESURSI, INFORMACIONO DRUŠTVO I SOCIJALNA POLITIKA

Informatičko društvo

Elektronske komunikacije

Formirana je radna grupa u cilju izrade Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskim komunikacijama radi usaglašavanja s Izvještajem o napretku i završnim mjerilima za *Poglavlje 10 - Informatičko društvo i mediji*, s *Poglavljem 8- Konkurencija* i pitanjima državne pomoći, kao i s novim crnogorskim Zakonom o upravnom postupku.

Saglasno implementaciji Zakona o elektronskim komunikacijama, usvojena su još dva pravilnika: Pravilnik o tehničkim i organizacionim uslovima za preuzimanje zadržanih podataka ("Sl. list CG", br. 54/15) i Pravilnik o tehničkim, upotrebnim i drugim uslovima za planiranje, izgradnju i korišćenje pojedinih vrsta elektronskih komunikacionih mreža, elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme ("Sl. list CG", br. 59/15).

Zbog isticanja roka pružaocima usluge Univerzalnog servisa, za period od narednih pet godina, počevši od januara 2016, izabrani su provajderi: „Crnogorski telekom “ A.D. Podgorica za ispunjavanje opravdanog zahtjeva korisnika za pristup javnoj elektronskoj komunikacionoj mreži i javno dostupnim elektronskim komunikacionim uslugama na fiksnoj lokaciji i „Mtel“ D.O.O. Podgorica za Univerzalni imenik i davanja informacija.

Savjet EKIP je 20. X 2015. usvojio konačne tekstove Analiza četiri relevantna tržišta shodno Odluci o pokretanju drugog kruga analiza relevantnih tržišta usluga koja su bila predmet provjere ispunjenosti Testa tri kriterijuma ("Sl. list CG", br. 09/15 od 05. III 2015) i donio rješenja o određivanju operatora sa značajnom tržišnom snagom, po pribavljenom mišljenju Agencije za zaštitu konkurencije i nakon uvažavanja osnovanih primjedbi i sugestija operatora u javnom konsultativnom postupku.

Nakon verifikacije rezultata modela troškovnog računovodstva, obezbijedena je pouzdana podloga za proces regulacije cijena. EKIP je rješenjem obavezao Crnogorski Telekom da 15. XII 2015. uskladi cijene relevantnih usluga s rezultatima troškovnog modela na način da smanji cijene usluga međumjesnog poziva za 10%, cijene poziva ka mobilnim mrežama za 30%, cijene usluga međunarodnih poziva ka svim zonama za 10%, cijene svih ADSL paketa za 15% i cijene veleprodajnih usluga pristupa internetu za 30%.

U skladu s odredbom Zakona o elektronskim komunikacijama, obaveza prenosa viška prihoda nad rashodima EKIP-a u državni budžet prestaje da važi 1. I 2016.

Usluge informatičkog društva

Povodom aktivnosti u cilju transponovanja eIDAS regulative, aplicirano je kroz odgovarajući program saradnje za ekspertsku podršku. U vezi s tim je, u periodu 30. XI do 04. XII 2015, organizovana radionica za predstavnike MIDT. Na radionici su s konsultantom iz Hrvatske razmotreni detalji, radi što kvalitetnije pripreme za predstojeće aktivnosti na usaglašavanju crnogorskog zakonodavstva s eIDAS uredbom.

Usvojena je Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o informacionoj bezbjednosti na osnovu koje će se obezbijediti osnovna zaštita podataka na fizičkom, tehničkom i organizacionom nivou.

MIDT je pripremio Smjernice za razvoj i upravljanje Internet prezentacijama državnih organa i organa lokalne samouprave u cilju definisanja vizuelne prepoznatljivosti, kvalitetnog sadržaja i efikasnog upravljanja Internet prezentacijama. Dio dokumenta koji se bavi e-Pristupačnošću urađen je na osnovu smjernica koje je MIDT dobio u okviru ekspertske pomoći TAIEX programa Evropske komisije.

Saglasno Zakonu o elektronskoj upravi, donijet je Pravilnik o načinu otvaranja, suspendovanja i ukidanja naloga na domenu mreže organa državne uprave.

Audiovizuelna politika

Crna Gora je dobila mišljenje Evropske komisije na Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskim medijima, nakon čega je uslijedila faza obaveznih međuresorskih konsultacija s nadležnim državnim institucijama, koja je u toku. Nakon navedene procedure, Ministarstvo kulture će uputiti tekst Predloga Vladi na utvrđivanje.

U skladu s odredbom Zakona o elektronskim medijima, obaveza prenosa viška prihoda nad rashodima AEM-a u državni budžet prestaje da važi 1. I 2016.

Socijalna politika

Usklađivanje s pravnom tekovinom EU

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirnom rješavanju radnih sporova je usvojen u Skupštini Crne Gore 16. VII 2015. ("Sl. list CG", br. 42/15).

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o volonterskom radu je usvojen u Skupštini Crne Gore 31. VII 2015. ("Sl. list CG", br. 48/15).

Akcionim planom za pregovaračko *Poglavlje 19- Socijalna politika i zapošljavanje* i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji planirano je donošenje novog Zakona o radu do 2017.

Programom rada Vlade za 2016. predviđeno je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o reprezentativnosti sindikata i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Socijalnom savjetu.

Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu je predat na mišljenje EK.

Usvojeno je pet pravilnika: Pravilnik o mjerama zaštite na radnom mjestu ("Sl. list CG", br. 40/15); Pravilnik o upotrebi sredstava i opreme lične zaštite na radu ("Sl. list CG", br. 40/15); Pravilnik o mjerama zaštite prilikom ručnog prenošenja tereta ("Sl. list CG", br. 29/15); Pravilnik o mjerama zaštite prilikom upotrebe sredstva za rad ("Sl. list CG", br. 27/15) i Pravilnik o znakovima za zaštitu i zdravlju na radu ("Sl. list CG", br. 24/15).

Politika zapošljavanja

Mjere i aktivnosti koje su realizovane u prethodnom periodu imale su pozitivan efekat na tržište rada.

- Prema podacima Monstata iz Ankete o radnoj snazi u II kvartalu 2015. za populaciju starosti 15+, stopa aktivnosti je bila 54,9, stopa zaposlenosti 45,2, dok je stopa nezaposlenosti iznosila 17,7%.
- Stopa aktivnosti za populaciju 15-64 iznosila je 63,9%, što je povećanje u odnosu na isti kvartal prethodne godine za 1,1 pp kada je iznosila 62,8%. Stopa zaposlenosti iznosila je 52,4%, što je povećanje u odnosu na isti kvartal prethodne godine za 1,3 pp kada je iznosila 51,1%, dok je stopa nezaposlenosti iznosila 18,0% što je smanjenje u odnosu na isti kvartal prethodne godine za 0,6 pp kada je iznosila 18,6%.
- Za populaciju mladih uzrasta 15-24. godine, stopa aktivnosti se povećala s 30,1% na 33,6%, stopa zaposlenosti iznosila se povećala s 20,3% na 21,0% je 21,0%, dok je stopa nezaposlenosti povećala s 32,5% u drugom kvartalu 2014. na 37,6% u drugom kvartalu 2015.
- Prema administrativnim podacima stopa registrovane nezaposlenosti na kraju prvog polugodišta 2015. iznosila je 13,40%, dok je u istom periodu prethodne godine iznosila 13,61%.
- Kada je u pitanju ženska populacija (15-64), stopa aktivnosti se povećala s 56,3% na 58,1%, stopa zaposlenosti s 45,5% na 47,8%, dok se stopa nezaposlenosti smanjila s 19,2% na 17,7%.
- Takođe, prema mjesečnom statističkom pregledu MONSTAT-a ukupna registrovana zaposlenost imala je trend rasta od januara do jula mjeseca, tako da je zaposlenost u julu za 7,49% bila veća od zaposlenosti u januaru, dok je u odnosu na jul 2014. veća za 0,57%.

Posmatrano na godišnjem nivou, zaposlenost je u periodu januar-jul 2015. viša za 0,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Rast zaposlenosti je ostvaren u sektoru građevinarstva (1,6%), poslovanje s nekretninama (11,1%) administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (1,5%), saobraćaj i skladištenje (1,5%). Pad zaposlenosti ostvaren je u sektoru poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (5,9%) i prerađivačkoj industriji (5,8%), snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija (3,5%).

Registrovana nezaposlenost na dan 30. IX 2015. iznosila je 33.773 nezaposlenih (žena 49,42%), dok je na isti dan prethodne godine na evidenciji nezaposlenih bilo 31.584 lica. Broj nezaposlenih lica je povećan za 6,93%. Ovakvo kretanje je uslovljeno donekle i prelaskom određenog broja neaktivnog stanovništva u aktivno, što potvrđuju podaci iz Ankete o radnoj snazi za drugi kvartal 2015. u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Broj aktivnog stanovništva se povećao s 268,2 hiljade na 274,8 hiljada ili 1,02%, dok se broj neaktivnog stanovništva smanjio s 232,8 hiljada na 225,6 hiljada ili 0,4%.

Bez obzira na izvjesni oporavak ekonomije u 2015. u odnosu na prethodnu godinu, tržište rada karakterišu izazovi koji su svojstveni tržištima regiona i šire. Najizraženiji su niska stopa zaposlenosti koja uzrokuje visoku dugoročnu nezaposlenost, visoka stopa nezaposlenosti mladih.

Prema podacima Zavoda za zapošljavanje u ukupnom broju nezaposlenih lica na dan 30. IX 2015. učešće nezaposlenih koji na zaposlenje čekaju preko jedne godine iznosi 50,53%, odnosno više od polovine ukupno evidentiranih nezaposlenih lica.

Nezaposlenih lica starosti do 25. godina ima 17,32% (prethodne godine 17,83%), a preko 50 godina 24,91% (prethodne godine 28,55%), od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih.

Prema podacima iz Ankete o radnoj snazi stopa nezaposlenosti mladih (15-24) u drugom kvartalu 2015. je i dalje visoka i iznosi 37,6%, ali je važno istaći da je značajno manja od stope u II kvartalu 2012. kada je iznosila 44,6%.

Ovo je rezultat aktivnog odnosa prema izazovu visoke stope nezaposlenosti mladih i realizacija mjera koje neposredno donose većem zapošljavanju mladih. Posebno treba istaći da se već treću godinu za redom realizovao Program stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem, a u toku su pripreme za realizaciju i četvrte generacije stručnog osposobljavanja. Prema anketi koja je sprovedena nakon završena prva dva kruga, procenat zapošljavanja lica koja su završila ovaj Program je oko 25%.

Socijalna zaštita i inkluzija (uključujući lica s invaliditetom)

Najnovije informacije o socijalnoj situaciji

Socijalna i dječja zaštita u Crnoj Gori sprovodi se primjenom Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti (Sl. list CG, br. 27/13, 1/15, 42/15, 47/15) i pratećih podzakonskih akata.

Broj korisnika materijalnog obezbjeđenja kao osnovnog materijalnog davanja iz socijalne i dječje zaštite, u septembru 2015. je bio 10.892 porodica s 35.582 članova. Broj korisnika dodatka za djecu, u septembru 2015. je bio 8.164 porodica s 16.499 djece. Broj korisnika dodatka za njegu i pomoć, u septembru 2015. bio je 11.849 korisnika. Broj korisnika lične invalidnine, u septembru 2015. bio je 2.064 korisnika. Broj korisnika usluge porodičnog smještaja i porodičnog smještaja – hraniteljstva u septembru 2015. bio je 411 korisnika. Broj korisnika troškova ishrane u predškolskim ustanovama je u septembru 2015. bio 764 lica, refundaciju naknade zarade i naknadu zarade za porodično, odnosno roditeljsko odsustvo, kao i refundaciju naknade zarade za rad s polovinom punog radnog vremena koristilo je 2.148 lica. Naknadu po osnovu rođenja djeteta koristilo je 3.920 lica, dok je naknadu za novorođeno dijete koristilo 634 lica. Novčane naknade po osnovu ostvarenih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite isplaćuju se redovno iz budžeta Crne Gore.

Na osnovu Programa Vlade Crne, kontinuirano se vrši subvencioniranje računa za utrošenu električnu energiju najugroženijim kategorijama stanovništva. Broj korisnika subvencije računa za utrošenu električnu energiju je u septembru 2015. iznosio 17.216 korisnika, a u ove svrhe je u septembru 2015. utrošeno 223.034,45 €.

Skoriji napredak u razvoju politika i reformi u oblasti socijalne zaštite

Skupština Crne Gore je 16. VII 2015. usvojila Zakon o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Sl. list CG", br. 42/15). Dopunama Zakona se uvodi naknada roditelju ili staratelju –

njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine i naknada po osnovu rođenja troje ili više djece.

Trenutno stanje po pitanju sprovođenja propisa i kapaciteti za monitoring

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 5. XI 2015, usvojila Drugi i Treći periodični izvještaj Crne Gore o primjeni Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta za period 2010-2015.

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 17. IX 2015, usvojila Informaciju o praćenju primjene Nacionalnog plana akcije za djecu 2013-2017. za 2014. Na sjednici od 22. X 2015, usvojen je Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana za realizaciju Strategije razvoja sistema socijalne zaštite starih lica u Crnoj Gori 2013-2017. za 2014.

Nakon uspješno završene prve faze projekta "Socijalni karton – Informacioni sistem socijalnog staranja", u toku je sprovođenje projekta "Integrisani informacioni sistem socijalnog staranja (IISSS) – Faza II" (2015-2017).

Nastavljeno je sa sprovođenjem kampanje „Svako dijete treba porodicu“, koju su u septembru 2013. započeli Vlada Crne Gore, UNICEF i EU, a koja ima za cilj povećanje broja hranitelja i omogućavanje svakom djetetu u Crnoj Gori da raste u bezbjednom i toplom porodičnom okruženju. U toku je realizacija dana otvorenih vrata za promociju hraniteljstva, u organizaciji centara za socijalni rad.

Institucionalni/administrativni kapaciteti

Nova područna jedinica JU Centra za socijalni rad Berane i Biroa rada u Opštini Petnjica otvorena je 04. XI 2015. Stručni radnici u socijalnoj i dječjoj zaštiti su, u periodu septembar-novembar 2015, učestvovali na sljedećim obukama: "Uputstvo o radu multidisciplinarnog operativnog tima za zaštitu od nasilja nad djecom i nasilja u porodici", obuka za voditelje slučaja, obuka za supervizore u centrima za socijalni rad po akreditovanom programu, obuka "Priprema djece za hraniteljstvo", u saradnji s kancelarijom UNICEF-a u Crnoj Gori, jednodnevni seminar o deinstitucionalizaciji, organizovan uz podršku TAIEX instrumenta za tehničku podršku Evropske komisije.

Najnoviji napredak u oblasti politike i zakonodavstva kada je riječ o licima s invaliditetom

Tokom 2015, održane su dvije sjednice Savjeta za brigu o licima s invaliditetom.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je 04. XI 2015. objavilo javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje pet kandidata/kinja za člana/icu radne grupe za izradu Strategije za integraciju lica s invaliditetom u Crnoj Gori za period 2016-2020. i izradu Akcionog plana za sprovođenje Strategije za integraciju lica s invaliditetom za 2016-2017. Odluka o izboru pet kandidata/kinja za članove/ice ove radne grupe je objavljena 17. XI 2015.

Trenutna situacija u vezi s IPA podrškom

Priprema za ESF: Razvoj u pogledu implementacije IPA IV komponente

Nakon potpisivanja Finansijskog sporazuma u decembru 2015, Operativna struktura (OS) za IPA IV komponentu zvanično je otpočela fazu tenderinga za ugovore predviđene kroz prioritete i mjere OP RLJR.

U tom smislu, Obavještenja o javnim nabavkama za četiri ugovora o uslugama su objavljena 6. III 2015. (ugovor o uslugama u oblasti tržišta rada u okviru Ose prioriteta I, dva ugovora o uslugama u oblasti obrazovanja i nauke/istraživanja unutar Ose prioriteta II OP i ugovor o uslugama u oblasti socijalne inkluzije unutar Ose prioriteta III Operativnog programa). Shodno tome, prijave zainteresovanih kompanija su podnošene do sredine aprila i evaluacije istih su realizovane u periodu april-maj 2015. Formirane uže liste kvalifikovanih kompanija za svaki ugovor su pozvane da dostave ponude, nakon čega je odrađen drugi krug evaluacija tokom septembra i oktobra za sva četiri ugovora o uslugama i evaluacioni izvještaji su dostavljeni Delegaciji EU na ex-ante kontrolu.

Paralelno s radom na tenderskoj dokumentaciji za ugovore o uslugama, relevantna tijela OS su, uz stalnu podršku DEU, radila na izradi i finalizaciji tenderske dokumentacije za grant šeme u okviru OP RLJR. Shodno tome, Poziv za podnošenje predloga projekta „Transfer znanja između sektora visokog obrazovanja, istraživanja i privrede“ (grant šema u okviru Ose prioriteta II Operativnog programa) pokrenut je 8. V 2015. Evaluacija pristiglih predloga projekata je u toku. Poziv za podnošenje predloga projekata „Sprovođenje obuka i projekata zapošljavanja za lica s invaliditetom i RE populaciju“ je objavljen 9. X 2015. Poziv za podnošenje predloga projekata „Mladi, žene i dugoročno nezaposleni na tržištu rada“ je pokrenut 16. X 2015.

Okvirni ugovor o uslugama u okviru prioriteta Tehničke pomoći Operativnog programa je zvanično počeo 25. IX 2015. i u naredne dvije godine Operativna struktura za IPA IV komponentu će kroz njegove aktivnosti dobiti podršku u sprovođenju ostalih projekata iz ovog Programa, s posebnim naglaskom na grant šeme.

IPA II finansijska perspektiva (2014-2020)

Radna grupa za izradu Sektorskog operativnog programa (2015-2017) održala je i niz konsultativnih sesija, uključujući i dvodnevne konsultacije u pogledu akcija planiranih unutar SOP-a 3. i 4. VII 2015, a prije dostavljanja drugog nacrt SOP-a EK. Drugi nacrt SOP dostavljen je EK 7. VII 2015, nakon čega su 27. VII 2015. dobijeni komentari i dodatne sugestije za unapređenje ovog dokumenta. Treći nacrt SOP-a dostavljen EK 3. VIII 2015, nakon obavljenih sastanaka, konsultacija i radionica Radne grupe na njegovom poboljšanju. Takođe, shodno zahtjevu EK, ovaj nacrt SOP-a je nakon uvrštenih dodatnih izmjena dostavljen i 7. VIII 2015. EK na dalje razmatranje i eventualne komentare. Po dobijanju dodatnih komentara, nacrt SOP-a je 20. X 2015. s relevantnim odgovorima poslat Komisiji.

Kretanje radnika

Vlada CG je donijela Zaključak kojim se zadužuje Ministarstvo unutrašnjih poslova da, u saradnji s Ministarstvom rada i socijalnog staranja, pripremi Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, u dijelu koji se odnosi na dozvole za privremeni boravak i rad stranaca. Planirano je da se brišu odedbe koje se odnose na ograničenje rada stranaca,

odnosno da se ukine potvrda Zavoda za zapošljavanje koja je služila kao dokaz za otpočinjanje postupka kod MUP-a.

Politika istraživanja i inovacija

Horizont 2020

Na sastanku Pododbora, EK je istakla da su crnogorski istraživači prijavili ukupno 90 projekata u okviru H2020. Stoga, procenat učešća je zadovoljavajući, dok procenat prihvaćenih projekata i odobrenih sredstava nije. Na osnovu raspoloživog uvida u 30 prijave koje su odbijene, neke iz formalnih razloga, a neke iz suštinskih, Ministarstvo nauke je utvrdilo da su crnogorski istraživači bili prijavljeni kao partneri u navedenim projektima, a ne kao koordinatori, te da se u ovom slučaju ne mogu utvrditi konkretni razlozi za neuspješnost crnogorskih istraživača i konkretna potreba podrške crnogorskim istraživačima u određenim oblastima/segmentima prilikom pripreme prijave. S obzirom na potrebu daljih napora na ovom planu, Ministarstvo nauke je odlučilo da iz IPA fondova - komponenta IV traži sredstva za angažovanje ekspertske podrške koja bi pomogla istraživačkim timovima u pripremi aplikacija za naredne pozive H2020, u svojstvu koordinatora projekata, a u okviru prioriternih oblasti istraživanja Crne Gore.

Članovi Programskih odbora u obavezi su da dostave Ministarstvu nauke izvještaje sa sastanaka na kojima prisustvuju kao predstavnici u ovim odborima i ovu obavezu redovno ispunjavaju.

Integracija u Evropski istraživački prostor

U Mapi puta za istraživačku infrastrukturu utvrđeno je da se prioriteta u crnogorskoj nacionalnoj mapi puta treba da se godišnje određuju. Sljedeće ažuriranje Mape puta planirano je nakon usvajanja mape puta Evropskog istraživačkog foruma za infrastrukturu 2016.

Ministarka nauke formirala je Radnu grupu za izradu Strategije inovacija 2016-2020, koju Vlada Crne Gore treba da donese do kraja septembra 2016. U ovom strateškom dokumentu će se utvrditi novi cilj ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije do 2020.

Ministarstvo je ojačalo administrativne kapacitete za potrebe statistike u nauci. Takođe ima dobru saradnju s MONSTAT-om. Dogovoreno je da se saradnja odvija na način da Ministarstvo nauke počev od 2016. bude administrativni izvor, odnosno da prikuplja upitnike od izvještajnih jedinica, i da ih proslijedi na obradu MONSTAT-u, saglasno s metodologijom koju je utvrdio EUROSTAT.

Ministarstvo nauke obratilo se Univerzitetu Crne Gore, koji je kontaktna tačka za EURAXESS u Crnoj Gori da obezbijedi ažuriranje ovog web portala. Dodatno, na Univerzitetu Crne Gore 14. X 2015. predstavljene su mogućnosti koje nudi članstvo u evropskoj mreži istraživača EURAXESS, u koju je Univerzitet uključen od 2010.

Ispred zgrade tehničkih fakulteta bio je postavljen EURAXESS interaktivni autobus, a studenti i istraživači mogli su na stranicama portala učitati svoje biografije i informisati se o alatima za pronalaženje istraživačkih poslova u Evropi. Univerzitet je ove godine postao dio

velike EURAXESS ture, koja je počela 5. X 2015. u Briselu i završila se početkom novembra u Rumuniji, a obuhvatila je obilazak 16 zemalja i 34 evropska univerziteta. Kao još jedna od aktivnosti podrške koju Univerzitet pruža istraživačima i doktorantima, 13. X 2015. je održan i okrugli sto, na kojem su istraživači s UCG predstavili svoja iskustva učešća u međunarodnim istraživanjima.

Inovativna unija

Predlog Zakona o inovativnoj djelatnosti Vlada je utvrdila 22. X 2016. nakon čega je upućen u Skupštinu Crne Gore na razmatranje i donošenje.

Predstavnik Ministarstva nauke je član Radnog tima za pripremu Programa ekonomskih reformi 2016-2018. koji je imenovala Vlada Crne Gore, i aktivno učestvuje u izradi ovog dokumenta.

Obrazovanje

Strategijom inkluzivnog obrazovanja (2014-2018) određeni su ciljevi i pravci razvoja obrazovanja djece s posebnim obrazovnim potrebama na osnovu analize realizacije mjera Strategije inkluzivnog obrazovanja koja je obuhvatila period od 2008. do 2013.

Ministarstvo prosvjete pripremilo je Nacrt Strategije ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja (2016-2020), koji je Vlada usvojila 19. XI 2015. Ciljevi Strategije su: 1) Povećati obuhvat predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem sve djece posebno uzrasta od 3 godine do polaska u školu u skladu s međunarodnim standardima; 2) Unaprijediti kvalitet usluga predškolskog vaspitanja i obrazovanja; 3) Uvesti inovativne, optimalne i održive modele finansiranja.

U toku je izrada akcionog plana za pet lokalnih samouprava (Andrijevića, Bar, Danilovgrad, Podgorica i Rožaje) koji treba da procijeni troškove sprovođenja i predloži potrebne kadrovske i prostorne kapacitete za različite modele povećanja obuhvata djece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem.

U toku je izrada Pravilnika o uslovima i kriterijumima za upis u prvu godinu studija na ustanovama visokog obrazovanja. Ovim pravilnikom bliže će se urediti uslovi za upis na svim ustanovama visokog obrazovanja, između ostalog, i odgovarajući obrazovni programi/škole za nastavak obrazovanja.

U skladu s odredbama Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem (Sl. list CG, br. 38/12) i Pravilnikom o načinu objavljivanja javnog poziva, postupku i kriterijumima za stručno osposobljavanje (Sl. list CG, br. 46/12), u toku je realizacija Programa stručnog osposobljavanja lica sa stečenim visokim obrazovanjem za 2016. Za Program 2016. poslodavci su oglasili potrebu za preko 9.000 slobodnih mjesta, što je znatno više nego prethodne tri godine.

Eurydice

Crna Gora je 2013. postala članica Eurydice mreže, nacionalna jedinica za Crnu Goru nalazi se u Ministarstvu prosvjete, Direktoratu za visokoobrazovanje. U cilju promovisanja Eurydice mreže u Podgorici je 26. X 2015. održan promotivni Eurydice Info dan.

12. IPA

U pogledu sprovođenja Instrumenta pretpristupne podrške za period 2014-2020 (IPA II), Crna Gora je povećala napore u sprovođenju novina u vezi sa strateškim planiranjem i programiranjem u odnosu na prethodnu finansijsku perspektivu. Novim pristupom u Ipi II pomjeren je fokus na sektorsko planiranje i višegodišnje programiranje. Crnogorska administracija redovno izrađuje i ažurira sektorske planske dokumente koji definišu prioritete za finansiranje kroz Ipu na višegodišnjem nivou. Poseban naglasak se tokom strateškog planiranja stavlja na definisanje mjera za višegodišnji operativni program za sektore Životna sredina i klimatske promjene, Saobraćaj i Konkurentnost i inovacije.

Crna Gora pozdravlja uvođenje sektorske budžetske podrške za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom, kao novog modaliteta implementacije, koji se po prvi put ustanovljava u Crnoj Gori. Crna Gora je spremna da nastavi sa posvećenim radom u cilju punog ispunjavanja zahtjeva EU u vezi sa sprovođenjem ove podrške.

Shodno odredbama Okvirnog sporazuma za Ipu II, crnogorska Kancelarija nacionalnog koordinatora za Ipu nastavila je da koordinira Ipom II, jačajući njegovu ulogu u procesu uspostavljanja prioriteta i usmjeravanja podrške u okviru Ipe II. Crna Gora takođe ulaže dodatne napore u uspostavljanju strukture za definisanje jedinstvene liste prioriternih infrastrukturnih projekata osnivanjem Nacionalne investicione komisije. Priprema jedinstvene liste projekata je u završnoj fazi.

Biće uloženi dodatni naponi u efikasno sprovođenje odobrenih aktivnosti kroz Ipu II, kako u direktnim tako i u indirektnim modalitetima sprovođenja, kako bi se izašlo u susret zahtjevima srednjoročne revizije planirane za 2017, uključujući i odgovarajuće nagrade za postignuća zemljama koje su postigle najveći napredak u ključnim oblastima pristupnog procesa.